

מראי מקומות לסוגיות הנלמדות

פרשת ויצא בבא מציעא כג. - כז:

וכלבים, מ"מ בזמן רב ששוהה א"א שלא ידרסו עליה כמה פעמים בהמה וכלבים ותינוקות ואדם שלא בכונה.

כג. אמר רב זביד משמיה דרבא הלכתא וכו',

הקשה בחי' המיוחסים להריטב"א, היכי קבע הלכתא רב זביד משמיה דרבא, דהא רבא פליג בהא מילתא עליה דרבא, וכיון שכן לא היה לו לפסוק כדברי עצמו. [ובתוס' ר"ד מחק תיבות "משמיה דרבא" מכח קושיא זו]. ואפשר דהאי דפסק הלכתא משום שהודו לדבריו בבית המדרש, הלך פסק כדבריו.

כג. הלכתא כריכות ברה"ר וכו' אי דרך הנחה נוטל ומכריז.

כ' המאירי, שמא תאמר והלא אבידה מדעת היא, שלא היה לו להניחה ברה"ר, וכל המאבד ממנו לדעתו, אע"פ שאסור לרואה ליטול לעצמו, מ"מ אינו זקוק להחזיר, שנאמר אשר תאבד ממנו, פרט למאבד לדעת. אין זה כלום, שדרך בנ"א תמיד להניח כריכות ואלומות ברה"ר בשעת הקציר.

כג. בתוד"ה אין מעבירין. אבל אין לפרש דאין מעבירין היינו אין דורסין עליהם, כדאמרי' בפ' הדר וכו'.

וז"ל המאירי, יש שפירשו בו שאין מפסיעין עליהם וכ"ש שאין דורסין עליהם, ויש שפירשו בו שהמוצא אינו רשאי לעבור מעליהם ולהניחם אלא שמסלקין אותם משם וכו', ואין סוגיא זו מוכחת כן, ר"ל מה שהקשו והא איכא גויים, וכן מה שתירץ [גויים חיישי לכשפים], וכן מה שהקשה הא איכא בהמה וכלבים וכו', כולם מתפרשים יותר יפה לפרוש ראשון, ומה שאמרו בעירובין ברבן גמליאל וכו' טול גלוסקא זו, ואמרו עלה ש"מ אין מעבירין על האוכלין, פירושה לדעתנו כדי שלא יבא אחר וידרוס.

כג. בתוד"ה והא איכא. אבל קשה וכו' אדרבה ניחוש לרוב ישראל וכו'.

וז"ל חי' הריטב"א החדשים, וק"ל כיון דגויים מיעוטה נינהו, למיעוטה לא חיישינן, ומשום הא לא מייאשי בעלים מסימן שלהם, וכדאשכחן בעיר שרובה ישראל ומיעוט גויים, דמשום מיעוטא דגויים לא מייאשי בעלים לומר דדילמא משכח לה גוי ושקיל לה. וי"ל דדריסה דהויא ממילא, כיון דאזלי גויים התם ודרסי לפי תומם, כך הוא מיעוט כרוב, דאע"ג דישאל לא דרסי גוים דרסי, אבל לענין נפילת אבידה או מציאתה, לעולם יש לנו לומר דמורבא נפל או דרובא משכחי לה. כנ"ל. ורבותי ז"ל תירצו, דהכא הא איכא מיעוט ישראל שמעבירין על האוכלין לפי תומם, וסמוך מיעוט דישאל למיעוטא דגויים או דבהמה וכלבים, והו"ל כפלא.

כג. כריכות ברה"ר הרי אלו שלו דמינשתפא.

כ' הפנ"י, אף לפירש"י דלעיל [כב: בד"ה מכריז]. שפירש אליבא דרבא שהמוצא מכריז במקום פלוני מצאתי והלה אומר שחפץ פלוני היה, אפ"ה אתי שפיר, דכיון דמינשתפא לא יוכל להכריז במקום פלוני מצאתי כדי שהאובד ישים לבו ע"י כך החפץ שנאבד ממנו, דאדרבה אפשר שהאובד לא עבר מעולם בזה המקום שנמצא החפץ, אלא הרוח גלגלו למרחוק, [א"ה, מש"כ הרוח גלגלו קצ"ב, דרש"י פי' שמתגלגל ברגלי אדם ובהמה, ונפק"מ טובא, דמשכח"ל שמתגלגל בזה ולא בזה], וא"כ מתוך כך לא ישים אל לבו כלל.

והרש"ש כ', לכאוף לפירושו לעיל דהסימן הוא שיאמר האובד חפץ פלוני, מה הוא אם לא יכוון המוצא המכריז למקומו ממש. וכפי שפירשו התוס' לעיל [כב: בד"ה אי] לשיטתו הא דאמר האבידה [ולא אמר סימנין לא אמר כלום, דאמרינן ליה כי היכי דאת אבדת חפץ ה"נ אדם אחר, אבל במקום אחד אין גיליות ששני בנ"א אבדו חפץ זה כזה], אתי שפיר הכא ג"כ.

כג. ת"ש ככרות של נחתום וכו'.

כ' הרמב"ן לעיל בריש סוגיין [כב: בד"ה סימן], קשיא לן גיזי צמר הלקוחות מבית האומן ברה"ר, הא סימן העשוי לידרס הוא, דומיא דככרות של בעה"ב, בשלמא התם תריצנא בגמ' משום דאין מעבירין על האוכלין, אלא גיזי צמר אמאי. ולא היא, דככרות של בעה"ב משו"ה מינכרא דריפתא דאיניש איניש משום דעבדי בהו סימן, ואי מידריס אזל ליה, אבל גיזי צמר הלקוחות מבית האומן הן עצמן סימן [שצביעתן סימן, רשב"א], ואפי' דרסת להו כל יומא אית בהו סימן. א"נ ככרות אי מדרסן מיתברן ואין צורתן ניכרת כלל, ואין כן גיזי צמר.

כג. סברוה וכו' ומעבירין על האוכלין.

כ' בהגהות מלא הרועים, לפירש"י ותוס' מעבירין לאו היינו דורסין, א"כ נהי דמעבירין, מ"מ אין דורסין, ונכריס ג"כ אין דורסין דחיישי לכשפים, א"כ מאי סימן העשוי לידרס איכא הכא. וצ"ל דהך מעבירין דהכא היינו דורסין. [וכ"כ בחי' הריטב"א החדשים לעיל סוד"ה התם]. אבל תימה היכי ס"ד דדורסין על האוכלין ועל הככרות כדלקמן, הא אין לך ביזוי גדול מזה. וי"ל דפי' מעבירין אינו דורסין, רק שאין מגביהין, ונדרס ע"י בהמה וכלבים, והא דאמר לעיל באתרא דלא שכיחי בהמה וכלבים, היינו לפי הסברא דאין מעבירין ותיכף שישאל רואהו מגביהו, א"כ אין הככר שוהה זמן רב על הארץ, ולא שכיח כ"כ בהמה וכלבים שיהא נדרס לזמן מועט, אבל אין מעבירין ואין מגביהין, ושוהה זמן רב על הארץ, ודאי נדרס ע"י בהמה

כג. בתוד"ה והא איכא. דהא בציבורי מעות מכריז אע"פ שאם יראו אותם הנכרים קודם ודאי שקלי להו.

ואינם מתיראין אף אם יראו אותן הבעלים יאמרו שהוא שלהם, משא"כ בכורות של בעה"ב, [שכתבו לעיל דמתירא העכו"ם ליטלן], שיש בו סימן בכל ככר. מהר"ם ש"ף. ובמלא הרועים כ', דדוקא ככר יראים ליקח, שסוברים שמדעת הונח שם, משא"כ מעות. [וצ"ב, דהא ודאי צבורי מעות דרך הינוח הוא].

כג. בתוד"ה והא איכא. ועוד דהול"ל דמנכרים נפול וכו', אבל כל היכא דאפשר לתקן וכו' ע"י הכרזה מתקנינן.

וז"ל תוס' הרא"ש לקמן [כד. בד"ה גויים], וי"ל דתקנתא היא דעבוד רבנן גבי מציאה שיכריזו עליה, דשמא של ישראל נפל, אבל ניפול אין בו סימן, וא"א להחזירו לבעלים. [ויעו"ש במלא הרועים] [ע"ד תוד"ה כי קאמר] דשו"ט משום דדבר שאפשר לבררו לא אזלי בתר רובא, והו"ד שם].

כג: ר"י בר אבא אשכח חביתא דחמרא וכו', א"ל זיל שקול לנפשך.

כ' בחי' המיוחסים להריטב"א, ומיירי שמצאה במקום שרוב ישראל מצויין שם, דאל"כ היכי אמר ליה אביי זיל שקול לנפשך, תיפוק ליה משום יין נסך וכו'. ועם כל זה תימה גדול הוא, היכי שוי אביי נפשיה בספיא דאיסורא וכו', וצ"ע לן. ואפשר דהוה ביה סימן שהיה ידוע שהיה מישראל כגון שכתוב בו חותם, אלא שכל ישראל היו עושין אותו. מ"ר שיחי'. א"נ בא ישראל ונתן סימניה הוה [א"ה, לכאו' כוונתו ברוב עכו"ם, וכדאמר רב אסי לקמן [כד:]: מותרת בשתיה למוצאה. אבל א"כ מאי אירא לאחר שנפתחו האוצרות].

כג: אתא לקמיה דרב א"ל זיל שקול לנפשך.

כ' המאירי, יש מפרשין אותה ביקב שאינה שלו, ומתוך כך הם שואלין בה מפני מה זכה המוצא, תקנה לו רשותו לבעל היקב, שכל שהמוצא זוכה בה תהא רשותו קונה לו. ותירצו גאונים ספרד, שאין חצירו קונה אלא דוקא במקום שאם היה שם בעה"ב יכול הוא לראותה. [א"ה, אולי כוונתו דהכא שכל היתר הזכיה אחר דקדחי בה חילפי, הרי היא מכוסה מעין בעה"ב מחמת הני חילפי]. ואע"פ שהדברים אמיתיים מצד עצמם, בזו אפשר להעמידה ביקב שאינו משתמר, או שמצאו בעל היקב עצמו.

וכן יראה לומר בה טעם אחר, והוא שהרי חצירו לא זכתה לו בשעת ביאת הזפת לשם שהרי לא נתייאש, והואיל ולא זכתה לו באותה שעה, שוב לא תזכה לו, והואיל ובאה בה בלא קניה בשעת מציאה, שוב אינו קונה. [א"ה, בנימוק"י בשם הר"ן מסיים בה הואיל ובאיסורא אתא לידיה, ויל"ע לפ"ז במאי דמסיק המאירי ואזיל]. ומ"מ אם מצאה בעל היקב קנאה ג"כ, ואין אומרים הואיל ובאה ליד חצירו שלא בזכיה, לא יהא הוא קונה אותה אף במציאה שאחר יאוש, אלא ודאי קונה. ומ"מ נראה שאין הדבר מתהפך, ר"ל שאם באה לידו קודם יאוש ואח"כ נתייאשו הבעלים, ונקלטה אבידה בחצר שלו שלא בכוונתו שתהא חצרו קונה לו כלל.

כג: נפקא מינה לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא.

הקשה הרמב"ן, אי כל דבר ששבעתו העין חייב להכריז משום צורבא מרבנן, וכדקתני מודה ר"ש וכו', היכי קתני רישא אלו מציאות שלו, ליכריז דילמא איכא צורבא מרבנן דליהדרה ניהליה בטביעות עינא. ואיכא למימר דכל הני דמתני לאו כלים ניהו ולית בהו טביעות עינא מסתמא. ומשמע נמי דלא חיישינן לצורבא מרבנן אלא היכא דאשתכח באתרא דשכיחי רבנן, כגון בשוקא דרבנן כדלקמן [כד:], אבל היכא שנמצאת במקום אחר לא חיישינן לצורבא מרבנן, וכ"ש במתא דליכא רבנן דליכא למיחש. וראיתי להראב"ד ז"ל שכתב, נ"ל שזו ההכרזה אינה כשאר הכרזות, שאינה אלא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות דשכיחי רבנן. ולפי דבריו איכא למימר מאי הרי אלו שלו דקתני מתני, בתר דאכריז בבתי מדרשות קאמר, דכיון דאכריז שלשה ימים או יותר [ול' הרשב"א פעמיים ושלש] בבתי מדרשות, שוב אין חוששינן לצורבא מרבנן.

וז"ל חי' המיוחסים להריטב"א, וי"ל דכי מהדרינן אבידה לצורבא מדרבנן בטביעות עינא, כגון כלי אומנותו ששבעתן [עין] כדלקמן, א"נ מלבושיו בלא שבעתן העין, דכיון שהוא משתמש בהן תמיד, אית ליה טביעות עינא בגוייהו, אבל דברים אחרים של מאכל ושל משתה, [ו] כגון מעות, שאין אדם עשוי להשתמש בהן תמיד ואין לו בהן טביעות העין, אינו חייב להכריז, תוס'. ויש מתרצים דכי מהדרינן לצורבא מדרבנן, הני מילי באתרא דאיכא יאוש שלא מדעת, שאינו חשוב ולא כבד, דמן הדין אינו שלו כאביי, הלכך מהדרינן ליה לצורבא מדרבנן בטביעות עינא, אבל במילתא דאיכא יאוש הרי אלו שלו.

כג: בפוריא.

כ' המהרש"א בח"א, עיין פירש"י ותוס'. ועוד י"ל ע"פ מה שאמרו פ"ק דמגילה [ז:]: דחייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן וכו', עביד רבנן דמשנין לומר דלא ידע גם אם הוא אינו מבוסס כ"כ וכו', והשתא הו"ג ד' דברים שמשנין מענין לומר איני יודע בדבר שיוודע. עכ"ל. [ולא נתבאר מאי מעלייתא, [או מה ההיתר] לשנות בה].

כג: בתוד"ה מדשקל. וא"ת והא אמרינן יתנן לאומר משקלותיו וכו', וי"ל דה"מ בבגד וכו'.

והרמב"ן כ', פירוש מזה כגון סאה פירות וכיו"ב, דאי מדת ארכו ורחבו, משקל עדיף מינה כדאמרינן לקמן. ושוב תי' כתוס'. והנימוק"י הביא תי' תוס', וכ' עוד, והרא"ה ז"ל כ' דאפי' בנסכא משקל עדיף ממדה, שכיון שאין עושין מהן כלים גדולים, כל אדם יכול לשער מדתן, והכא הכי פשטינן, דמדמשקל בכלי כסף הוי סימן, מדה בגלימא כ"ש דהוי סימן, דטפי הוי סימן מובהק מדה בגלימא ממשקל בנסכא.

כג: בתוד"ה באושפיזא. וא"ת הא אמרינן בברכות אורח טוב אומר וכו'.

ובחי' המיוחסים להריטב"א כ', לא קשיא, כאן באתרא דלא מודיעין ליה, פירוש [אם] באותו מקום ששואלין על דבר אושפיזו מכירין אותו, אסור לגנאו [אצ"ל לגנותו] אלא ישבחנו, אבל אין מכירין אותו מותר לשנות. והמהרצ"ח תירץ, דשם אין הכוונה שאמר כן ברבים, רק שחביב בעיניו עשיית בעה"ב עד שאפי' מה שאכל בעה"ב ואשתו ובניו היה רק בשבילו ולכבודו, ואם לא היה הוא סועד אצלם, היו מספיקים עצמן במועט, ורק לכבודו אכלו כולם סעודה גדולה ושתו יין, וכל זה עשו רק בשבילו, ודן הכל לזכות להחשיב עשיית בעה"ב אצלו, אבל אינו מפרסם זאת לאחרים.

כג: בתוד"ה באושפיזא. והא דלא חשיב הכא מותר לשנות מפני דרכי שלום וכו'.

והרי"ף כ', ומסתברא לן דהא דלא חשיב הא בהדי הני תלת מילי, משום דהאי לא אצטריכא ליה, דמצוה היא, כי אצטריכא ליה הנך, דרשות ניהו. [ולפ"ר פליגי תוס' עליה גם לדינא, דכיון דתירצו דהנך נמי משום דרכי שלום הן, תו אין לחלק, וכולהו מצוה ניהו או כולהו רשות ניהו. ויל"ע].

כד. ובאושפיזא.

כ' המאירי, אם שאלוהו על עסקי אושפיזו וכו', הן אם הוא נכנס לספר בשבחו במקצת שלא יראה כפוגם את אושפיזו, הן שלא להשביחו בכל מה ששיבחו שלא להטריחו בבג"א שאינן מהוגנין, או לשנות לאושפיזא לומר שהוא נהנה במה שאינו כן, שלא להטריח עליו, וכן כל כיו"ב.

כד. מאי נפק"מ וכו'.

כ' בפ"ח [סי' ה' אות נ'] כלומר, הא דקאמר עבדי רבנן, ודאי [לכאו' צ"ל דאין] לגופה דרשאין לשנות בהנך, הול"ל סתמא בהני תלת מילי משנין, ולמה ליה למימר עבדי רבנן דמשני.

כד. אי ידעינן ביה דלא משני אלא בהני תלת, מהדרינן ליה וכו'.

כ' בהגה"א בשם או"ז, ואין המוצא יכול לומר לצורבא מרבנן, אתה מאותן שמשנים דיבורם ולא אחזיר לך בטביעות עין, אא"כ יש לו עדים עליו. [ולישנא דגמ' משמע לפ"ר דבעינן לידע שאינו משנה, דקאמר אי ידעינן ביה

דלא משני, ולא קאמר אי ידעינן דמשני במילי אחריני לא מהדרינן. ובעיקר דינו, יש לדון היכא דאיכא איניש אחרינא שתובע האבידה בטב"ע ואומר, ידענא ביה בהאי צורבא מרבנן הראשון שמשנה בדיבורו, אולי נאמן להצריכו ראיא שאינו משנה, דשמא דוקא במוצא קאמר דאינו יכול לומר, דאינו בע"ד לטעון כן. וצ"ת].

כד. מר זוטרא חסידא איגניב ליה כסא דכספא מאושפיזא וכו', אמר היינו הא' וכו', כפתיה ואודי.

כ' הח"ח [הל' לשה"ר כלל ז' במ"ח ס"ק ל"א] וז"ל, פשוט הוא דאין להכות חבירו ע"י השערת אומד בלבד. ואין להקשות ע"ז מהא דאמרינן בב"מ וכו' וכפתיה ואודי, ופ"י הרא"ש [סי' ה'] דהכפיה היה בשוטי, אלמא דמותר להכות חבירו ע"י השערה של אומדן דעת בלבד. וזה אינו, והכלי לא של מר זוטרא היה, אלא של אושפיזו היה כדפירש"י, וכן פ"י הנימוק"י וכו', ומר זוטרא חסידא דין היה בדבר זה, ולב"ד ודאי דמותר להכות לפי צורך שעה וכו', וזה לא הותר רק מפני צורך שעה, אבל ע"פ התורה פשיטא דאין דברים הניכרים מועיל לענין זה, [יעו"ש בשם המהר"ק, דאפי' באומדנא גדולה כההיא דסנהדרין [לז:]: שרץ אחר חבירו וכו' ועדיין הרוג מפרפר ודמו מטפטף, לא מהני אפי' בדיני ממונות], אלא טעם מר זוטרא היה לפי צורך שעה, וזה לא הותר רק בב"ד וכו', דלא שייך בזה עביד איניש דינא לנפשיה, דאפי' דין אין מותר לו בזה להכותו ע"פ דין, רק מפני צורך שעה.

ועיין בהגריעב"ץ ע"ד רש"י דשל אושפיזו היה, שכ' וז"ל, מדאשמעינן תלמודא מאושפיזא, למאי נפק"מ, אלא משום דאי דידיה גופיה, לא הו"ל למעבד הכי, אע"ג דשרי, מ"מ אינה מדת חסידות, ומר זוטרא חסידא הוא, דעביד לפנים משורת הדין, אלא ודאי דאושפיזו היה, ולא היה יכול ליפטר מן הדין כי הלה לא רצה למחול, ועוד שמא היה חושד את מר זוטרא, משו"ה לא סגי בלא"ה להוציא עצמו מהחשד. [ומבואר דס"ל דאף בכסא דנפשיה שרי מדינא, וגם מסו"ד שכ' דמייירי כשחושדו, דלכא' אף בזה אינו יכול להיות דין, ואפ"ה כפתיה].

כד. תניא מודה ר"ש בן אלעזר בכלים חדשים ששבעתן העין שחייב להכריז וכו'.

כ' בתוס' ר"ד, פ"י אע"פ שהם חדשים, אם הם כלי תשמיש כגון כוס וסכין, י"ל שבעתן העין ויש בהן סימן, ואלו אותם שלא שבעתן העין דקים לן שאין לו בהם סימן, כגון בדי מחטין וצינורות, דלאו לתשמיש קיימי אלא לסחורה, וקים לן שאין לו בהן סימן ולא טביעת עין.

כד. ואלו הן כלים חדשים שלא שבעתן העין וכו'.

עיין במאירי שביאר שיטתא חדתא בזה וז"ל, יש כלים ישנים שדינן כחדשים לדונם כשלא שבעתן העין, על הדרך שביארנו במשנה בפירות וכיו"ב, כגון מחטין וצינורות והם מזלגות קטנים של טוות זהב ומסמרים וכיו"ב, ומה שאמר בכאן אלו הן כלים חדשים שלא שבעתן העין, פירושן אלו הן הישנים שדינן כחדשים לענין זה.

כד. וכן היה רשב"א אומר המציל מן הארי וכו', המוצא בסרטיא ופלטיא גדולה וכו', מפני שהבעלים מתיאשין מהן.

כ' הרא"ש [סי' ו'] האי מתיאשין, אסרטיא ופלטיא ורבים מצויין שם קאי, אבל אינך, אפי' עומד וצווח, נעשה כצווח על ביתו שנפל. והקשה בפ"ח [אות א'] דמשמע דבסרטיא ופלטיא חייב להחזיר, ותימה מדלקמן [כד:]: גבי שוקא דגלדאי [דשרי משום דרבים מצויין שם ואפי' עומד וצווח]. וכן הקשה המהר"ם ש"ף, [ע"ד תוד"ה את"ל]. ותירץ וז"ל, ואפשר לומר לפנים משורת הדין, דמסתמא אינו חייב להכריז, אבל אם באו בעליה ונתנו סימן היה חייב לפנים משורת הדין וכו'. ועוד י"ל דס"ל להרא"ש דברוב ישראל נמי קאמר רשב"א, ועלה קאמר מפני שהבעלים מתיאשים, אבל ברוב עכו"ם, נעשה כצווח על ביתו, ושוקא דגלדאי רוב עכו"ם הוי. ובדרישה [סי' רנ"ט, הו"ד בהגהות חש"ל כאן] כ', דודאי לאחר שנאבד מידו במקום שהרבים מצויין, בודאי נתיאש, ולא יכול לומר דלא נתיאש, והרא"ש לא קאמר רק אם עומד בשעה שהגביה חבירו וצווח דלא נתיאש ובדעתו היה ליטלו בעצמו, אז לא הוי יאוש.

וז"ל ח"י הריטב"א החדשים, פ"י בתוס' דאסרטיא ופלטיא ומקומות שהרבים מצויין שם קאי, דאילו זוטו של ים ושלוליתו של נהר, אפי' הוא צווח שלא נתיאש אינו חייב להחזיר, כיון שאבודה ממנו ומכל אדם. ואין צורך, אלא לעולם אכולה מתני' קאי, דזוטו של ים ושלוליתו של נהר להכי שרייה רחמנא, משום דאיכא יאוש בעלים, ומשם למדו בירושלמי דיאוש קונה במציאה, ומיהו אע"ג דצווח דלא מייאש אין בכך כלום, דשקורי משקר, או בטלה דעתו אצל כל אדם, ומשו"ה נעשה כצווח על ספינתו שטבעה בים ואין בדבריו כלום. [וכע"ז כ' הרשב"א].

כד. המוצא בסרטיא ופלטיא גדולה ובכל מקום שהרבים מצויין שם, הרי אלו שלו.

כ' בח"י הריטב"א החדשים, פ"י דוקא נקט הני, לאפוקי רשות הרבים דעלמא, שאין הרבים מצויין תדיר, דהתם ודאי לא מייאש, דאי לא, ליתני רה"ר סתם ותו לא, ועוד דא"כ על כרחך פליגי רבנן עליה דרשב"א ברוב ישראל, דהא כולה מתני' אפי' ברה"ר חייב להכריז חוץ מכריכות, אלא ודאי כדאמרו. וכ"כ הרשב"א באורך. [ומל' תוס' בד"ה את"ל שכ' על קושיא זו דדוחק להעמיד מתני' דכריכות ברה"ר בסימטא, מבואר לכא' דדין רה"ר דעלמא כדין סרטיא ופלטיא, ורק סימטא חלוקה מהם]. וז"ל ח"י המיוחסים להריטב"א, וי"ל דרבים מצויין שם היינו מקום שהשיירות מצויות שם שבאין מעיר אחרת, ולפיכך מתיאש בעל האבידה, והיינו דנקט סרטיא ופלטיא גדולה, ולא נקט רה"ר סתמא.

כד. אי במפוזרין, מאי איריא מקום שהרבים מצויין שם וכו'.

כ' בח"י הריטב"א החדשים, ואפשר דמאן דמוקי לה במפוזרין סבר דנקט בתי כנסיות ובתי מדרשות, דשכיחי בהו רבנן דמהדרי טפי מדינא לעשות לפנים משורת הדין, וסד"א דמשו"ה לא מייאש, קמ"ל דלא.

כד. בתי מדרשות דידן דיתבי בהן כנענים.

הקשה בח"י הריטב"א החדשים, מ"מ רובא ישראל נינהו, ואכתי תפשוט מינה דברוב ישראל נמי אינו חייב להחזיר. וי"ל דכיון דגויים יתבי בה תדיר כרבים נינהו, דכיון דיתבי בקביעותא, מחפשין תדיר וממשמשין בכל אשר יש שם, טפי מאותם שעוברים ושבים שם והולכים לפי דרכם ואפי' הם כמה. [ול' הנימוק"י, אבל ישראל אין מתעסקין שם אלא בתלמוד, ומשו"ה אפי' שרוב הנכנסין שם ישראל הם, הו"ל כרוב גויים].

כד. הכא במאי עסקינן בטמון.

כ' בתור"פ, קשה למורי הר"פ ש"י, דא"כ אמאי אמרינן הרי אלו שלו ברוב גוים, הא כיון דהוי טמון א"כ לא הווי מייאשי מיניה הבעלים, דאמרי מי ימצאם שם. [ובתוד"ה בטמון כ' הטעם, דתלינן דכנענים הטמיניה דהווי רובא]. ונראה לו למורי הר"פ ש"י דלא קשה ולא מידי, דאע"ג דטמון הוא מייאשי מיניה הבעלים, דמ"מ פעמים שיחפשו שם ומצאו אותם, ולהכי אייאשו מינה, דסברי שמא ימצאו אותם בני"א שאינן מהוגנין, דמשום בני"א שהם מהוגנין לא אייאש, דקא ידע שפיר דאם ימצאו יתן בה סימן, אלא ודאי משום בני"א שאינן מהוגנין, והשתא ניחא שפיר דדוקא ברוב ישראל חייב להכריז משום דלא מייאשי מינה, כיון דמישראל אם אמרי' כי נמי מצאום בני"א שאינן מהוגנין, מ"מ ישראל ימחה בידם, אבל ברוב גויים ודאי מייאש, דמימר אמר מי ימחה בידם, ומשו"ה אמרינן הרי אלו שלו.

ובח"י הריטב"א החדשים כ', פירוש ואפ"ה אם רובה עכו"ם איאוש מייאש וכאבידה מדעת היא, שדרך הגויים לחפש באשפות ולגלות הטמון שם. [וצ"ב לפ"ר, א"כ מאי מקשה עלה ממתני' דמצא כלי טמון באשפה, אימא הני מילי ברוב ישראל, אבל ברוב עכו"ם שדרכם לחפש באשפה, הוי אבידה מדעת ושריא].

כד. בתוד"ה כי קאמר. תיפוק ליה דיש לתלות דמכנענים נפל דהווי רובא.

כ' בהגהות מלא הרועים, י"ל דאין סומכין על הרוב במקום שיכול לבררו ע"י הכרזה, שמא יתן ישראל סימן. [אע"פ שאינו ודאי שיתברר ע"י הכרזה, דאם יתן העכו"ם סימן צ"ע אי סומכין עליה, וגם פעמים שמכריז ולא יתן שום

אדם סימן. גם יש לדון להך צד בהאיבעיא דלקמן [כז]: דסימנים לאו דאורייתא, אם מקרי אפשר לברר ע"י סימנים, ואי משום שע"י הסימן ימצא עדים שהוא שלו כמש"כ תוס' [כז]. בד"ה מה שמלה], לכאז זה ספק רחוק, ולא כ' תוס' כן רק לענין שאינו מתיישב מחמת זה, אבל לא לענין דמיקרי אפשר לברורי דלא נסמוך על הרוב. ויל"ע].

כד. בתוד"ה בטמון. ויל"ה דהוי יאוש שלא מדעת וכו'.

כ' הרש"ש, לענ"ד נראה דאפי' רבא מודה הכא, דהתם אם היה נודע לו שנאבדה ממנו, היה מתיישב מיד קודם שמצאה זה, אבל הכא אפי' אם היה נודע לו שמצאה זה, הרי הוא איש הגון ויכריז. [ואולי י"ל בדעת תוס', דמשעה שנמלך בעל האשפה לפנותה היא אבידה, ובאותה שעה עומדת להתיישב כשידע שנמלך. אמנם ל' התוס' משמע דתליא בשעת נטילה].

כד. בתוד"ה בטמון. וברוב כנענים הוי שלו, דתלינן דכנענים הטמינוהו דהוי רובא.

הקשה בהגהות מלא הרועים, נהי דאבידתם מותרת, כיון דטמנו לאו אבידה היא ואפי' דכנענים ליתסר. ויל"ה כיון דמוקמינן באשפה שנמלך לפנותה, א"כ מוכרח ליתלו מכאן, ועכשיו הוא אבוד, שאם לא יטלנה היא הפקר, ובשל ישראל אפי"כ מחויב להכריז כיון דטמנו לאו אבידה היא, אבל של כנענים לא חייבתנו התורה להכריז.

כד: בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתיה למוצאה.

כ' הגרע"א לעיל [כג: ד"ה והא תנן כד י"ן], משמע דע"י סימן אמצעי מותר היין, והיינו אף אם סימנים דרבנן, מ"מ כיון דעיקר איסור סתם יינם הוא דרבנן, מהני סימן דרבנן, [וכ"כ בפ"ה ס"ז אות ד'], דאף אם נימא דבשיירות [מציות] ולא הוחזקו בעיני נמי בגט סימן מובהק, אף לפי שיטת תוס' ספ"ק דהוא רק חשש דרבנן, מ"מ י"ל דוקא היכא דחשש נוגע בדאורייתא, דחכמים חששו לספק כזה והוי ספק בדאורייתא, כמו בגט דחששו שמא מיוסף בן שמעון אחר, אבל באיסור סתם יינם, דעיקר האיסור לא דחששו שמא נתנסך, דאינו מצוי, אלא דעיקר משום גזירת בנותיהם, כמש"כ הר"ן בע"ז [כט:], ככה"ג י"ל דמהני סימנים דרבנן. [יעו"ש שהאר"ך]. [ועיין בחי' המיוחסים להריטב"א לקמן [בד"ה והאמר רב ובד"ה ר' יוסי אשכח] דמבואר דגם לענין בשר שנתעלם מן העין מהני אם בא ישראל ונתן בה סימן, ואפי' ברוב עכו"ם, והתם נוגע לאיסור דאורייתא, וסתמת דבריו משמע דבסימן בינוני איירי כדכא, ולא בסימן מובהק דוקא].

ועיין בדברי הגרע"א לעיל מינה דהכרת הבעלים בטביעות עין ודאי מהני להתיר היין, ועכ"פ להבעלים עצמן אם יחזירנה להם. [ולענין אי מהני טב"ע דבעלים להתיר לאחריו, לכאז תליא בפלוגתא דהפנ"י והש"ש [ש"ו פ"ז] אי מהני עד אחד באיסורין נגד רוב].

כד: בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתיה למוצאה.

כ' הרשב"א, יש מי שפירש דוקא בדאית בה חותם בתוך חותם, [אלא שלא היה ניכר מתחילה להיות של ישראל. מאירי לשיטה זו]. ואין דבריו נכונים כלל, דמפקיד או משלח נכרי או ישראל חשוד, הוא דבעינן חותם [בתוך חותם], דמרתת וכשמחליפין או נוגעים חוזרין וחותמין, אבל במציאה אם איתא דאשכחא ונגע ביין, למה טרח וסתם, והרי זו כבולשת שנכנסה לעיר בשעת שלום, דחביות פתוחות אסורות סתומות מותרות. [ע"ז ע:]. [כלומר כל סתומות ואפי' בלא חותם [מותרות], דלא אסרינן אלא פתוחות. חי' הריטב"א החדשים].

כד: שאני נהר בירן וכו', וכיון דישאל כרו ליה לא מייאש.

כ' בתור"פ, מכאן נראה לפסוק דאותם ספרים דגויים גונבים ליהודים ומוכרים לישראל אחרים, דיח לנו להחזירם לבעלים הראשונים בדמיהם, משום דלא מייאשי מינייהו, לפי שידועין דלבסוף יפלו ליד ישראל, וכל דבר שסופו לביא ליד ישראל לא מייאשי. [ומ"מ נותן הוא דמים נפני תקנת השוק, שלא ימנעו מליקח מן הגנבים וישתקעו ברשותם. חי' הריטב"א החדשים].

כד: א"ל הרי אלו שלו, בא ישראל ונתן בה סימן וכו', לפני משורת הדין.

כ' בחכמת מנוח, הרי אלו שלו כלומר וא"צ להכריז אפי' לפני משורת הדין, אלא כשבא בלא הכרזה ונתן סימן, יחזיר לפני משורת הדין. [ולכאז' כוונתו אי איתרמי שהכריז, דאל"כ הוא רחוק שיזדמן שיתן בעל אבידה סימן, דמנא ידע שזה מצאו, ובפרט אחר שכבר נתייאש. ובעיקר דבריו לכאז' צ"ל, דהאי לפני משורת הדין דאבוה דשמואל לא הוה במה שנטלן כדי להחזיר, דבזה ליכא אפי' לפני משורת הדין, ק"ו מהכרזה, אלא איהו נטלן לעצמו, ואח"כ איתרמי שנתן בהם בעליהם סימן, והחזירם לפני משורת הדין].

כד: תרת, אמר ליה לפני משורת הדין.

כ' בחידושי הריטב"א החדשים, הקשה מורינו הרשב"א ז"ל, ולרב יהודה גופיה תקשי, כיון דאמר ליה שמואל הרי אלו שלו, מאי הדר בעי מיניה בא ישראל ונתן סימניה מהו. ולא העלה בה כלום. ומסתברא דרב יהודה מאי דהדר בעי משמואל אם בא ישראל ונתן סימנים, אם הוא חייב להחזיר משום לפני משורת הדין, ומשום דאהדר ליה סתם חייב להחזיר קס"ד דרב יהודה דחייב להחזיר מדינא קאמר ליה, ולהכי פריך ליה תרת, ואהדר ליה דחייב במדת חסידות קאמר. וז"ל תוס' הרא"ש, תלמודא הוא דבעי לה, ול"ג אמר ליה תרת, שאם נראה לו פשוט שאינו חייב להחזיר, א"כ למה שאל לו, אלא הוא היה סבור שמא אע"פ שאינו חייב להכריז, אם בא ישראל ונתן סימן חייב להחזיר.

והגרע"א כ', דשפיר שאל לו בא ישראל ונתן בו סימן, והיינו דיל"ל דאדם עשוי למשמש בכיסו אינו ברור כ"כ לודאי, ומגרע רק לחזקת מרא קמא, [דמכח הסברא דמרגיש וידע איתרע חזקת מרא קמא. לשונו לעיל מינה], ומה דפסק מתחילה הרי אלו שלו אף ביש בו סימן ואפשר שיטענו הבעלים ברי, [דלא ידעו דנפל], מ"מ מותר להחזיק לעצמו מכח ספק ספיקא, ספק נכרים וספק ידע דנפל, [ולא שייך בזה דיניח משום דאיכא לברורי, דהא לא יבוררו לעולם שני הספיקות, דאף אם יטענו ברי, מ"מ ליכא שם בירור עליו וכו'], אבל מ"מ כיון דליכא ברי גמור רשאי להחזיק לעצמו מכח ספק ספיקא, וא"כ כל שבא ונתן בו סימן ואמר ברי דלא ידע דנפל, י"ל דחייב להחזיר, ולא [אצ"ל ומדלא] השיב לו החילוק בין טען ברי דלא ידע דנפל ובין דלא טען, משמע דבכל ענין חייב להחזיר, ולזה הקשה לו תרת, דכל כמה דלא טען דלא ידע אמאי חייב להחזיר, דהא עכ"פ מכח עשוי למשמש ליכא חזקת מרא קמא.

כד: ההוא דיו דשקל בישרא וכו', והא רובא ישראל נינהו וכו'.

הקשה בחי' המיוחסים להריטב"א, מאי איכפת גבי דיו אם רוב זאת העיר ישראל, הוה לן לילך אחר רוב העולם, כיון שהוא עוף ואין לו מקום קבוע והלך לשוט בכל העולם, ואית לן למיחש שמא מעיר אחרת הביאו הנה. ואפשר לומר שאע"פ שדרכו לילך בכל העולם ואין לו מקום קבוע, סתמא דמילתא אינו מביא אלא מן הקרוב שימצא, כדאיתא התם במס' חולין [צ"ה]. וכו'. [א"ה, לכאז' כוונתו דמה"ט אין למוצא לתלות שלקחו מרובא דעלמא. אמנם כמו"כ צ"ל דמה"ט אין הבעלים מתייאשים [אי נימא דמודה רשב"א ברוב ישראל], דלא חיישי שיליכנו למקום רחוק, רק לעיר זו שרובה ישראל].

כד: בתוד"ה לבתר. דהאובד אינו מתייאש, שסבור שהמוצא יסבור שמקורו נאבדו ויכריז.

כ' הגרע"ב"ץ, דלא דמי לכופרא בי מעצרתא [לעיל כג:]: דחזא דקדחי ביה חילפי, משא"כ בהנך, דאפי' את"ל אבוהי דשמואל הוה ידע בהו דכבר אבדו י"ב חודש, [דהוא הלך באותו מדבר ומצאן, וחזר לאחר י"ב חודש ומצאן, כמש"כ בחי' המיוחסים להריטב"א בשם הראב"י], כולי עלמא לא ידעי. וכ"כ הגרע"א דכוונתם לחלק מההיא דלעיל, דהתם הבעלים מתייאשים וסוברים שהמוצא לא יכריז, שהרי יראה שמזמן מרובה נאבד, [ואף דלפי הדין צריך להכריז כמו הכא מ"מ הבעלים סוברים שהמוצא יטעה בדין ויסבור דמהני יאוש].

ועי"ש בהגרע"א שהקשה אמי לא חילקו בפשיטות, [ולא יצטרכו לומר דהבעלים סובר דהמוצא יטעה, וכנ"ל], דדוקא לעיל בכופרא דמיירי בהינח, דמסתמא נזכרו הבעלים בזמן קרוב להנחתין וכבר בקשו ולא מצאו,

כמש"כ תוס' לקמן [כו. בד"ה בכותל חדש] וא"כ כשעבר זמן רב משעה שבקשו ולא מצאו, סוברים דבדאי מאז שבקשו ולא מצאו כבר לקחם אחר, א"כ מדעבר זה זמן רב שלא החזיר בודאי אין דעתו להחזיר, או שמצאן נכרי, אבל בדרך אבידה שלא בהינחו י"ל דגם בקדחו ביה חילפי לא מהני, דלעולם חוששים הבעלים דעדיין לא נמצא ומשו"ה לא הוכרז, וכשמצאן [אצ"ל וכשימצאן] יכריז.

כד: בתוד"ה לבתר. אבל רש"י פירש וכו', קשה דמנלן שיהא בשביל כך למוצא וכו'.

וז"ל תור"פ, ולא נהירא, דהא לא מצינו בשום מקום כשמוצא אחר תריסר ירחי שתא שיהא שלו וכו', לכן נראה דה"פ וכו' [כתוס']. ויש זכר לפירוש רש"י ז"ל שהבעלים מתייאשים מהם לאחר י"ב חודש, דכתב [תהלים ל"א, י"ג] נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד, וגזרו על המת שישתכח מן הלב בתר תריסר ירחי שתא [ברכות נח:], אף כל אובד מייאש מיניה לבתר תריסר ירחי שתא.

וז"ל רש"י בברכות [ציינו הגרי"פ כאן], סתם כלי לאחר י"ב חודש משתכח מן הלב, דיאוש בעלים לאחר י"ב חודש, בפ' אלו מציאות [כח]. מישמצא כלי או שום מציאה חייב להכריז שלש רגלים, ואם נמצא אחר הסוכות, צריך להמתין ולהכריז בפסח ובעצרת ובחג דהיינו י"ב חודש, ושוב אין צריך להכריז]. והגרי"פ דקדק מ"ט לא פירשו רש"י ותוס' כהיה דברכות, דהיו בידי י"ב חודש והכריז עליהם, ושוב לאחר י"ב חודש לא היה צריך להחזיר שכבר נתיאשו הבעלים. [וצ"ב, דהא באיסורא אתא לידיה קודם יאוש, ותו דאיך יפרנס ההיא דלקמן [כח: דמוכרן אחר י"ב חודש].

כד: בתוד"ה הרי שאבדו. ה"ה נגנבו וכו'.

וכ"כ הרא"ש בתוספותיו ובפסקיו [סי' ז'], והוסיף וז"ל, ובלבד שיהו רוב גנבי העיר ישראל. ובפ"ח [אות כ'] תמה ע"ז, דלמאי דמסקינן ברוב עכו"ם ורוב טבחי ישראל, א"כ ה"נ אפי' רוב גנבי העיר עכו"ם, אזלינן בתר הטבחים, משום דמסתמא הכל נותנין לטבחים למכור במקולין, וכן בתוס' לא כתבו שיהא רוב גנבי ישראל וכו'.

כד: מצא פירות בכלי וכו'.

ופירש"י סתם כלי יש בו סימן. וכ' בחי' הריטב"א החדשים, דהא דמחזיר הפירות בסימני הכלי, כדילפינן לקמן [כו]. דמחזיר חמור בסימני אוקף. אבל בחי' המיוחסים להריטב"א כ' וז"ל, וכי תימא למה למיהדר תו למיתני כלי כמות שהוא דמהדרין בסימני הכלי, השתא פירות בכלי קתני רישא דמהדרין בסימן הכלי, כלי גופיה מבעיא דמהדרין בסימני וכו', הא לא קשיא, דמעיקרא כי תני מצא פירות בכלי, לאו למימרא דבסימן גוף הכלי מהדרין, אלא שאומר אלו פירות היה, ומהדרין הכלי אגב אותו סימן, והדר תני כלי לחודיה שאין בו אותו סימן, דמהדרין בסימני גוף הכלי עצמו.

כה. מצא דבר שאין בו סימן בצד דבר שיש בו סימן, חייב להכריז.

כ' בהגהות מלא הרועים [ע"ד רש"י בד"ה הא כלי], למה דאסיקנא משמע דמצד קורבא מחזקינן ליה דמתוכו נפל, רק בדאיכא הוכחה דלאו מתוכו נפל, כגון דלא אשתייר או דלא אהדר אפיה לגבי פירי. וקשה דהא קיי"ל בב"ב [כג:] רוב וקרוב הלך אחר הרוב, וניזיל בתר רובא דעלמא דמינייהו נפלי. שוב מצאתי בקצוה"ח [סי' רס"ב סק"ב] שהקשה כן, ועיי"ש מש"כ. [ותורף דברי הקצוה"ח, דלהרמב"ן בב"ב, היכא דנמצא במקומו ממש כגון ענבים המוצנעים בכרם, ליכא למ"ד רוב עדין, וה"נ תוך ד' אמות לכלי [לתוס'] או תוך אמה [לרש"י, יעו"ש] הוי מקומו ממש. אמנם הרא"ש שם פליג ע"ד הרמב"ן, ואליביה הניח בצ"ע].

ולענ"ד נראה, דבאמת אמרינן לא חיישינן לנפילה, והוא מטעם דאין דרך בנ"א לאבד מה שיש להם, וא"כ כאן אדרבה יש רובא דבנ"א שאין אובדין, וזה דחוקתו אובד שהרי איבד הכלי, י"ל דגם המעות איבד, ולא ניזול בתר רובא דעלמא, שהרי רובא דעלמא אינן אובדין. [יעו"ש מה דשו"ט בסברא [ז].

כה. הא דלא מהדרי אפיה לגבי פירי.

כ' בחי' המיוחסים להריטב"א, נראה דמקצתו בכלי ומקצתו בארץ חייב להכריז אפי' היו אחורי הכלי לפני פירות, דשמא נהפך מחמת העוברים. וכ"כ המאירי והרא"ש [סי' ח'].

כה. צבורי פירות, וכו' ש"מ מנין הוי סימן.

כ' בחי' המיוחסים להריטב"א, וכי תימא ודילמא סיפא דומיא דרישא דאוקימנא במכנשתא דבי דרי, ורישא דמפוזרין קב בארבע אמות לא טרח איניש, אבל הכא שהם צבורין דליכא טירחא, לא מפקר להו. י"ל דאי בהכי, לא קמ"ל מידי, דמרישא ש"מ דדוקא מפוזרין אבל צבורין לא. [אלא על כרחך דאתא לאשמועינן דמנין או מקום הוי סימן, דאע"ג דזיל הכא קמדחי ליה וכו', היינו משום דאנן לא ידעינן אי עיקר גירסא "צבור" או "צבורי", אבל התנא שנאה בחד מהני גווי דוקא, לאשמועינן דהוי סימן בזה או בזה].

כה. והוא שעשוין כמגדלין.

עיין בחי' המיוחסים להריטב"א [לקמן בד"ה ר' יוחנן] שכ' בתו"ד דהוי סימן העשוי לידרס [ולכא"מ מה"ט לא סמיך בעליו בין אסימן דמנין בין אסימן דמקום, ובין אסימן דמגדלין גופיה], ואפי' רבא מודה בהא דלא הוי סימן, מפני שנקל המגדל להיות נהרס ונפול במעט דחיפת הרגל, ולא דמי לקשר של כריכות או לסימן של ככרות [שנחלקו בו לעיל], שצריך דריסה רבה לבטלו מתורת סימן, אם לא כשעומדים בגומא או במקום שאין הרגל מצויה. יעו"ש.

כה. אמר רבינא טבעא מכריז.

בחי' הריטב"א החדשים כ' בשם רש"י דהלה אומר מנין כך וכך הוו, וכך וכך היו מונחים. והקשו על פירוש, א"כ אליבא דרבינא אין מנין לבדו סימן עד שיאמר ג"כ כך וכך היו מונחים, והא קיי"ל דמנין לבדו הוי סימן. ויש לתרץ פירש"י, דלעולם המנין לבדו הוא עיקר הסימן, ומיהו [דוקא] כגון דהוה בהדיה הנחה ידועה, דבלאו הכי אין המנין סימן, דאם אינו יודע לומר כיצד היו מונחין, ראייה היא שאינם שלו כי הוא לא הניחם שם.

כה. ברש"י ד"ה בא בעל סימן. ואמר אין המעות שלי וכו'.

הקשה הפנ"י, א"כ מאי קמ"ל פשיטא דזכה. וי"ל דסד"א כיון שמונחין זה בצד זה, אנן סהדי דמאדם אחד נפלו, וא"כ הא דיהיב סימן באחד מהם ואומר שהחפץ השני אינו שלו, חשדינן ליה משקר, אלא הכל של אדם אחד הם, ויכריז עדיין עד שיבא שום אדם ויתן סימן בדבר שיש בו סימן ויזכור [אצ"ל ויזכה] ג"כ במה שהיה בצדו, וכ"ש אי איירי בכיס ומעות כפי רש"י, א"כ נראין הדברים שהכיס והמעות של אדם אחד הם, והא דקאמר שהכיס שלו ולא המעות משקר לגמרי, ואפי' הכיס נמי לא מהדרין ליה, אלא יכריז עוד, קמ"ל דלא אמרינן הכי, אלא אפ"ה זכה זה בכיסו וזה במעות. ובמאירי משמע דלא מיירי כשהודה בעל הסימן להדיא שאין הפירות והמעות שלו, אלא כל שלא תבע את השאר, זכה הלה במה שבידו.

ועיין בנתיב"מ [סי' רס"ב סק"ו] שכ' דכשאומר בעל הכלי כלי עם פירות אלו נאבדו אצלי וכו' נראין הדברים שהוא אמת, דמנין היה יודע לומר על פירות כאלו שהיו בתוך כלי כזה, והוי כעין סימן מקום, כיון שראויין ליפול על מקום זה מהכלי וכו'. ועיי"ש עוד, דכשמת המאבד והיורשים מביאין עדים שכלי זה של אביהם היה, ומהפירות אינם יודעים כלל, הנאמר ג"כ שהפירות הם של בעל הכלי כיון שמצאן סמוכין וכו', אלא ודאי דלא אמרינן כן אלא כשבעל האבידה אמר שהיו בכלי הפירות האלו. [יעו"ש] שתי' בזה קושית הקצוה"ח. ולכא' מתורץ בזה גם קושיתו [וקושית מלא הרועים, הו"ד לעיל בד"ה מצא דבר] מהא דקיי"ל רוב וקרוב הלך אחר הרוב].

כה. בתוד"ה הא בכובא. ונראה וכו' דכיון דאין הפירות מחוברין יחד וכו' אבל פשתן שקשור ביחד וכו'.

ובתור"פ כ' החילוק, דסתם כובא אין לה אוגנים, וסתם צנא יש לו אוגנים. וכ"כ בחי' הריטב"א החדשים בשם י"מ וז"ל, דכולה מילתא תליא בכובא

או צנא, דה"ה בכובא ופירי וצנא וכיתנא, אלא דאורחא דמילתא נקט, דאורחא דכיתנא בכובא ואורחא דפירי בצנא. ואחרים פירשו דדוקא נקט כובא וכיתנא, דאידי דכובא אין לה אוגנים וגם הפשתן קשור חבילות, אפשר דנפל מינה ולא משתייר מידי, אבל צנא אית לה אוגנים והפירות ג"כ אינם דבוקים, ואילו הוה מהתם לא סגי דלא משתיירי מיניהו התם. ולפי פירוש זה לא ידעין כל היכא דהוה כובא ופירי וצנא וכיתנא, בתר הי מינייהו אזלין, ותלמודא נמי לא קים ליה שפיר, ומאי דפסיקא ליה נקט.

כה: לפי שאין סימן למטבע.

כ' הרמב"ן, נראה דה"ק, אין סימן בצורת מטבע להפריש בין דינר לדינר ממטבע אחד, לפי שהרבה מהן נטבעות במטבע אחד וכולן דומות זו לזו, אבל אם נתן בה סימן נסדקה היא בכך וכך מחזיר. ומה שאמר רבינו [הרי"ף] ז"ל דאמרינן דילמא אפוקי מפקה, תפתר בשמו כתוב עליה, דאע"ג דודאי ידעא מילתא דדידיה הוא, [דחכא לא חיישין שזה לא אבד כלום ומיד חבירו נפל שנתנה לו, ואמר עכשיו סימנין בדדמי, דלהא ליכא למיחש, כי מנין יודע זה שנפלה מיד חבירו. חי' הריטב"א החדשים בשמו], חוששין שמא הוציא את זו ומאחר נפלה, והוא אבד אחרת כיוצא בה, והרי היא כדבר שאין בו סימן, הא לאו הכי אין חוששין, כשם שאין אנו חוששין למכירה במציאה אחרת.

ובחי' הריטב"א החדשים כ', י"מ לפי שהרבה טובעין במטבע אחד. ואינו נכון. ואחרים פירשו דחיישין שמא הוציאה, וכך היא במקצת הנוסחאות בגמ', דאמרינן אפוקי אפקה ומאיניש אחרינא נפל, כלומר דחיישין שמא הוציאה וכששמע המכריז אמר בלבו שנפלה מחבירו ובא הוא ונתן סימניה. ויש מקשים, א"כ כל אבידה דעלמא ניוחש למכירה או למתנה, ואפי' נתן סימניה או עדים שהיא שלו, לא נחזיר שמא מכרה או נתנה. וי"ל דמעוה הוציאה קיימי ואיכא למיחש שמא הוציאם, אבל למכירה לית לן למיחש, שאין לנו להוציא ממון מחזקת בעליו, אא"כ עומד לימכר כתבית רשומה אחר שנתפתחו האוצרות וכאיתא לעיל [כג:]. ועוד דשאני הכא שהוא יודע שאין לאחרים מטבע כיוצא בזה שטבוע על שמו. [יעו"ש דמסיק כהרמב"ן].

כה: בתוד"ה כאבני בית קוליס. מכאן אומר ר"ת דאין שם ע"ז מוקוליס וכו'.

וז"ל תוס' הרא"ש, וא"ת הא אמרינן בפ' ארבע מיתות [סג:] דאין נותנין סימן לע"ז ואין מזכירין שמה, אלא דוקא הני דכתיבי באורייתא כי היא דמגדין לשילה, אע"ג דתנן בפ"ק דע"ז [ח.] קלנדא וסטנורא, התם צריך להזכירם כדי לידע דינם, אבל הכא הו"ל אחת מכאן ואחת מכאן ואחת על גביהן. ואומר ר"ת וכו'.

כה: מצא כלי באשפה, אם מכוסה לא יגע בו.

כ' בחי' הריטב"א החדשים, משום דזה לא בא בדרך נפילה, וגם לא בדרך הנחת שכחה שאין אדם יושב באשפה, אלא ודאי הינוח דהצנעה הוא וכו', ואם מגולה, הא ודאי דרך נפילה בא שם, הילכך נוטל ומכריז כשיש בו סימן, דאילו מקום לא הוה סימן, דהא אתי דרך נפילה.

כה: במדדין.

כ' הפנ"י, ואפ"ה הו"ל מקום המשתמר לגבייהו, דכל המדדה אינו מדדה יותר מחמשים אמה והדרא לדוכתא, כדאיתא פ' לא יחפור [כג:], והא דמקשה בסמוך אי במדדין מעלמא אתו, אע"ג שאינו יכול לדדות ממקום רחוק, מ"מ פריך שפיר, ד"ל שנפלה מאיזה אדם דרך נפילה, כיון דאוקימנא במדדין לא משמע ליה דלהוי דרך הינוח בכך, דס"ד דאין לתלות בהינוח אלא כשהן מקושרין לגמרי בענין שאין יכולין לזוז ממקומן כלל, דאל"כ הו"ל אבידה מדעת, וא"כ יש לתלות יותר בנפילה, וע"ז משני דאפ"ה איכא למימר דרך הינוח הן כיון שמקושרין ואין דרך לקשרן אא"כ שמניחן דרך הינוח, ואפ"ה לא הוה אבידה מדעת כיון שאינה מדדה אלא עד חמשים אמה, וסופו ליטלן. [יעו"ש עוד מה שפי' בזה כוונת רש"י, ומה שהביא פלוגתא דהסמ"ע והש"ך בזה].

כה: ואם נטל לא יחזיר.

רש"י פי' לא יחזיר לבעלים, דהא לא יהיב סימנא, ותוס' וש"ר פי' לא יחזיר למקום שנטל. והרמב"ם [בפ"ו מהל' גזלה ואבידה ה"א] כ', ואם עבר ונטלו וכו' אם היה דבר שאין בו סימן זכה בו, ואינו חייב להחזירו. וז"ל הנתיב"מ [סי' ר"ס ס"ק י"ד], כולם תמאו על הרמב"ם דהא יאוש שלא מדעת הוא וכו', ולפענ"ד נראה דהרמב"ם סובר דכל שמדדין ואפשר להם לנוד ממקום הזה שהוא שמור במקצת למקום שאינו משומר כלל כמו גוזלות וכו', תלינן שבודאי שכחם אחר שהניחם ונתייאש וכו', רק דאפ"ה לא יגע בהן, דהא כל זמן שמונחין במקום שהניחו אותם הבעלים והוא משומר קצת, עדיין לא יצאו מרשות הבעלים, וכל זמן שהאבידה ברשות הבעלים לא מהני יאוש כמש"כ הרמב"ן וכו', וא"כ ה"נ כיון שאינו רה"ר וד' אמות קונין לו שם, וכשהניחו נקנה הרשות לבעל הכלי כמש"כ תוס' בקידושין [כה: בד"ה בהמה גסה], וכיון שהגוזלין מונחין עדיין ברשותו לא מהני יאוש, ולכך לא יגע בהן.

אבל אחר שנטלן והדין הוא דלא יחזיר, אפי' אם יהיה הדין דלא זכה המוצא, דהא ספק הינוח הוא ונעשה שומר אבידה, וכיון שכבר נטלו ואסור להחזירו, ממילא יצא מרשות בעל האבידה ומהני ביה יאוש אחר הנטילה, [א"ה, ואע"פ שעיקר ד' הרמב"ן דלא מהני יאוש ברשות בעלים, מיירי כשהאבידה ביד שומר אבידה דידו כיד הבעלים, ס"ל להנתיב"מ דהיכא אסור להחזיר גרע. ועין ל' הרמב"ן בחידושיו כאן [הו"ד ע"ד תוד"ה ואם נטל] שכ' בתו"ד וז"ל, שכיון שאינו מצווה מתחילה להחזירה, אע"פ שהגביהה לא נתחייב בה. עכ"ל. ולפ"ז לכא' לא נעשה שומר עליה, ומהני יאוש], ולא דמי ליאוש שלא מדעת, כיון דבאמת היה יאוש קודם שמצאו זה וכו', וכיון דהיאוש היה קודם רק שלא הועיל עד לאחר שבא לידו קנה.

כה: ר"פ אמר הא והא בכובי וכסי, ולא קשיא כאן באשפה העשויה לפנות וכו'.

כ' הרשב"א לעיל [בד"ה ספק הינוח], ואם הוא ודאי הינוח לא יטול, ואם נטל יחזיר למקום שנטל, שהרי לרשות בעלים הוא מחזיר, בין יש בו סימן בין אין בו סימן, והוא שלא זז משם וכו'. אלא דקשיא לי, כובי וכסי באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה, דחייב לטול ולהכריז כדאמר ר"פ בסמוך, ואע"ג דטמון באשפה ודאי הינוח הוא, ואמאי, למקום שנטל יחזיר. [א"ה, כוונתו דיחזיר אחר שיפנוה, כמבואר בהמשך דבריו]. ושמא מפני שזה צריך לאשפתו אינו מחזירו שם. או שמא משום דמתחילה כשהיה מכוסה היה משתמר, עכשיו שאינו מכוסה שפינה זה אשפתו, אינו משתמר, ואין זה כמחזיר למקום שנטל.

כה: בתוד"ה ואם נטל. וכן יש בירושלמי וכו' ר' אבא בר זבדא אשכח חמרא מכוסה בתפיסה וכו'.

כ' המהר"ם ש"ף, לפי משמעות [הוא] יין בחפיסה שהיא חמת של עור שנותנין בו יין כדפירש"י ספ"ק [כ: בד"ה חמת], ודוקא מכוסה, דאל"כ אבידה מדעת היא משום גילוי. אבל נ"ל שהוא חמור, דאל"כ אמאי לא שפיר עביד, יכריז ויהא מקום סימן כמו בשמעתין, ומאי פשיט לן התם שהיה דרך נפילה מכאן.

כה: בתוד"ה ואם נטל. וכן יש בירושלמי וכו', ומיהו אם נטל לא יחזיר משמע רק שנטלה ואע"ג דלא הוליכה וכו' ויש לפרש וכו'.

וז"ל הרמב"ן, ואם נטל לא יחזיר שאני אומר אתי אינש אחרינא ושקיל לה, וכיון שהגביה נתחייב בחזרתה וכו', ובירושלמי גרסינן וכו', ולמדנו למה לא יחזיר מפני שהבעלים שוב לא יחזרו שם, ולפי טעם זה אפשר שאם הגביהה ולא זז משם שיכול להחזירה למקומה, ולפי מה שפירשנו שכיון שהגביה נתחייב בה, אפי' לא זז משם לא יחזיר, וטעם זה שאמרו בירושלמי עיקר, שכיון שאינו מצווה מתחילה להחזירה, אע"פ שהגביהה לא נתחייב בה כיון שהחזירה למקומה וכו', ועוד שאם אין בה סימן ודרך נפילה, הא איאוש, ואי דרך הינוח, אף הוא לרשות הבעלים החזירה, הלכך יחזיר.

כה: בתוד"ה ואם נטל. וכן צלוחית דפ' הספינה וכו' דאבידה מדעת היא ואינו חייב כלל בהשבתה.

כ' בחכמת מנוח, הא דמשמע מכאן דגבי אבידה מדעת אינו שלו, אלא שאינו חייב לטרוח בהשבתה וכן משמע מדפריך התם אימור דאמר רבה [בזקן ואינו לפי כבודו דאם הכישה נתחייב בהשבתה] בבעלי חיים וכו', ולא פריך דילמא שאני בהא דרבה דלא הוא אבידה מדעת, אבל הכא הוי אבידה מדעת דמן הדין היא שלו, אלא ודאי סבר דגבי אבידה מדעת אינו שלו, אלא שאינו חייב בהשבה, דומיא דרבה דזקן ואינו לפי כבודו. ולעיל [כג:]: משמע דהיא דהוי אבידה מדעת הוי שלו, דמקשה שם אי בפתוח אבידה מדעת היא וכו', עיי"ש, י"ל דשאני האדם המוכר דאינו שלו, משום דהאב לא נתייאש מחמת כן כיון שהוא ביד בנו, אלא דלא חש כשישברנו בנו, אבל הכא [לעיל כג:] מסתמא נתייאש.

כה: בתוד"ה ואם נטל. ולפירוש רש"י וכו' קשה דפשיטא דלא יחזירו לשום אדם וכו'.

הפנ"י כ' ליישב, דקמ"ל דלא יחזיר לבעל השדה שנמצא בה, והטעם דאזלינן בתר רובא דעלמא.

כה: אם היה משכירו לאחרים אפ"ל בתוך הבית הרי אלו שלו.

כ' בחי' הריטב"א החדשים, יש שפירשו דהיינו של מוצאו ואע"פ שאינו בעל החצר, שאין חצירו זוכה לו לבעל החצר, שהרי אינה משתמרת לדעתו אלא לדעת הדרים שם. ואינו מחזור, דא"כ הו"ל למינתי ואם היה מושכר לאחרים, ומדקתני ואם היה משכירו, מכלל דה"ק, שאם היה משכיר את ביתו לאחרים, הרי אלו שלו, דקנתה לו חצירו ואפ"ל אינו דר שם, דכיון שעבר זמן השכירות, נתרוקנה חצר לבעלים, וכל חד וחד אייאש מיניה כי קא נפיק, וכיון דכן חצרו זוכה לו לאחר יאוש, ובהיתירא אתא לידיה, דמקמי הכי לא קניא ליה כל זמן שהיתה מושכרת לאחרים, דשכירות קניא. מפי רבינו ז"ל.

כה: כו. תנא מפני שיכול לומר לו של אמוריים הן.

כ' בחי' הריטב"א החדשים, הקשה ר"י והלא ישראל זה בא ונותן סימניה, והיאך אתה אומר דשל אמוריים היו. ותיירך ז"ל דה"ק, דכיון דשתיך טפי, הבעלים מתייאשים, מפני שיודעים דמאן דמשכח להו תלי באמוריים. וז"ל חי' המייוחסים להריטב"א [בד"ה לא צריכא], אית דמפרש שהעלו חלודה הרבה ונראה שיש להם זמן מרובה מימי האמוריים. ולא נהיר, כי מי מבחין בין אלף שנה לאלפיים שנה, אין אדם בעולם שיבחין בכך. אלא ה"פ, לא צריכא דשתיך טפי כלומר שהעלו חלודה, ואפ"ל דישאל נינהו יאושי מייאשי מינייהו, הלכך הרי אלו שלו. [וברייתא דקתני טעמא מפני שיכול לומר וכו', צ"ל דה"ק, דמה"ט מתייאשים הבעלים וכו'].

וז"ל הרמב"ם [בפס"ז מוהל' גזלה ואבידה ה"ז], המוצא מטמון בגל או בכותל ישן הרי אלו שלו, שאני אומר של אמוריים הקדמונים הן. [ומשמע דבקושטא תלינן בזה, ולא רק שהבעלים סבור שהמוצא יתלה, מדשינה מל' הברייתא שיכול לומר לו וכו'], והוא שימצאם מטה מטה כדרך כל המטמוניות הישנות. וכו' הדרישה [סי' ר"ס], לא הזכיר דבעינן שהעלה חלודה, והוא תמוה וכו', ומתוך כך היה נ"ל, שהרמב"ם ז"ל לא גרס "דשתיך" אלא "דשתיך" טפי, ופירושו לשון אבן שתיה, ולשון שתין של מזבח, שפירושו יסוד התחתון המונח למטה לגמרי, וז"ש והוא שימצאנו מטה מטה וכו', וכן מוכח מלשונו בפיהמ"ש. אבל מדברי רבינו [הטור] שעירבב הדברים [שכ' פירש"י והוסף ע"ז ד' הרמב"ם] וגם בשו"ע עירבב דברי רבינו והרמב"ם בהדדי, מוכח להדיא דס"ל דגם הרמב"ם גרס דשתיך ופירושו לשון חלודה, ותרתי בעינן, העלה חלודה וגם שיהא מונח מטה מטה. ועיין בש"ך שם [סק"ב] דנקט כדפ"ה הדרישה מתחילה [וכן בבי' הגר"א], ומסיק דהטור סבר דאפשר דתרווייהו אמת לדינא, דבין שהעלה חלודה ובין שנמצא מטה מטה וכו' הרי הוא של מוצאו. [דבחדא מינייהו סגי]. ואפשר דספוקי מספקא ליה בפ"ה הש"ס, לכך פסק דבעי תרווייהו לחומרא.

כו. סכינא בתר קתא.

כ' בחי' הריטב"א החדשים במתני' [סוד"ה מצא בכותל חדש זז"ל, דאי קתיה לבר, אפ"ל מחציו ולפנים הרי הוא של מוצאו, דודאי הונח שם מבחוץ, ומיהו היכא דקתיה לגאו והוא מחציו ולחוץ, לא אזלינן בתר קתיה שיהא של בעה"ב, שהרי אבידה מדעת היא לו, וכי אמרינן סכינא בתר קתיה, היינו היכא דקתיה לבר. ואפשר דאתיא נמי להיכא דקתיה לגאו ושיהא של בעה"ב אף מחציו ולחוץ, במילתא דאפשר לומר דאיגנדרא לחוץ, דליכא אבידה מדעת, ותלינן דאיגנדרא כל היכא דאפשר למיתלי ביה, כיון דקתיה לגאו, וגם אין דרך בני אדם לאבד ממונן לדעת, והיינו דאמר מילתא פסיקתא סכינא בתר קתא וכיסא בתר שנציה, אבל היכא דליכא למיתלי באיגנדרוי, הא ודאי כל שמחציו ולחוץ הרי הוא של מוצאו, דאבידה מדעת היא.

כו. תנא אם היה כותל ממולא מהן חולקין, פשיטא.

כ' הגרע"א, תמוה מאד דמאי פשיטא הוא, הא אדרבה טעמא לא ידעינן דאמרינן חולקין ולא מנהי תפיסת המוצא מספק, כיון דליכא חזקת מרא קמא, ואם נימא כיון דהוא בחור הכותל הבעלים מיקרי מוחזקים, וכמש"כ הרא"ש בפ"ק וכו', א"כ ממילא הכא מדינא להיות כולו של בעה"ב וכו', שוב מצאתי בס' בית מאיר שעמד בזה באופן אחר, ודילמא קמ"ל לאפוקי ממ"ד דתקפו כהן אין מוציאין, עיי"ש, ופלא בעיני דמה שייך דתקפו כהן הכא, דהא בליכא חזקת מרא קמא לכו"ע תקפו כהן אין מוציאין, ואי דמקרי מרא קמא, אמאי באמת לא יהיה כולה לבעל הכותל. וז"ל חי' הריטב"א החדשים, פי' רבינו ז"ל, דכיון דכותל ממולא מהן ומילתא דספיקא היא, לא שייך בה אלא חלוקה, דהא כמאן דתפיסי לה תרווייהו, וכעומד בחזקת שניהם.

כו. בהר הבית חולקין.

ופירש"י אפ"ל בשעת הרגל, משום דאזלינן בתר רובא דשתא. וז"ל המאירי, אפ"ל בשעת הרגל חזקתם מתרומת הלשכה היו, שהרי אדם אחר לא היה יכול ליכנס לשם במקלו ואפונדתו, [ולא ס"ל החילוק שכ' תוס' בד"ה בהר הבית]. ועיין במשנת אליהו מש"כ בהך מתני' דשקלים ובגמ' שם], ומאחר שמן הלשכה היו, ודאי כבר נתחללו, שכך אמרו בתלמוד המערב בשקלים [פ"ז ה"ב], חזקה אין הכהן [הגזבר] מוציא מעות מן הלשכה עד שיהו מחוללין על הבהמה. או שמא לא נחוש שהוציאו עדיין מכיסייהם מעות מעשר, ומקודם הרגל נפלו לשם.

כו. כגון שעשאו פונדק לשלשה ישראל, ש"מ הלכה כר"ש בן אלעזר אפ"ל ברוב ישראל.

כ' בחי' המייוחסים להריטב"א, תימא מאי מקשי, דהא רשב"א לא אמר הרי אלו שלו שהבעלים מתייאשים מהם לפי שרבים מצויים שם תמיד ובאין שם מקום שהבעלים מתייאשים מהם לפי שרבים מצויים שם תמיד ובאין שם אנשים נכרים מארץ אחרת, אבל אין רבים מצויין שם כמו סרטיא ופלטיא לא אמר, וכי לא מודה רשב"א במציאה ברה"ר שהוא חייב להכריז, ופונדק לא עדיף מרה"ר. וי"ל דה"ק, ש"מ הלכה כרשב"א, ומוקמינן לה דהאי פונדק אנשים נכרים באין לשם, ומאן דנפל מיניה ודאי מייאש, דאמרינן [אצ"ל דאמר] אדם נכרי בא לשם ולקחה וכו'. והאי דנקט שלשה ולא נקט אפ"ל אחד, ומפני שבאים שם אנשים נכרים, משום דכיון דאיכא תלתא באים שם יותר, אבל אם לא היה אלא אחד, לא היו באים שם כי אם מעט, לא מייאשי, וסתמא כי היכי דהוו הנהו תלת ישראל, ה"נ העוברים ושבים הוו ישראל, ומשו"ה קא בעי למיפשט הלכה אפ"ל ברוב ישראל.

ובחי' הריטב"א החדשים כ', פירוש דאע"ג דרשב"א לא אמר אלא במקום שהרבים מצויין שם כגון סרטיא ופלטיא, הכא כיון דפונדק הוא שלנים שם עוברים ושבים, ופעמים שעומדים שם קבועים תדיר, דילמא איכא בבעלי הפונדק אינשי דלא מעלי, וההוא מיעוטא חשיב כרובא דסרטיא ופלטיא דהולכים שם דרך העברה, וכהיא דאמרינן לעיל [כד.] בתי כנסיות דידן דיתבי בהו גויים. ואגב אורחין שמעינן מהכא דמתני' בדבר שיש בו סימן היא, דומיא דההיא דרשב"א.

וז"ל הרמב"ן, לאו דמתני' היינו רשב"א, דמתני' בדבר שאין בו סימן ופלוגתיהו בדבר שיש בו, אלא כיון דהך סלע מן השוכרין נפל ובביתה הוא, אמאי לא מהדר להו, הא לא מייאש, מימר אמר חבראי משכח ומהדר, דהא ידע דחד מינן היא, ש"מ דאדם מתייאש מדבר שיד הרבים מצויה שם לומר לא ירצו לקיים מצוה ולא יחזירו, והיינו דרשב"א. ולא דג' הו' רבים, דהא סרטיא ופלטיא גדולה קאמר רשב"א, אלא הכא נמי איכא למימר מייאש בדבר שאין בו סימן מפני שחושש לרבים, שמא לא יטרח לחקור של מי היא, ומורי אנפשיה לומר מתייאש הוא, כי התם דמתייאש משום שמא מצאה אדם שאינו הגון ולא יטרח להכריז עליה ולהודיע לרבים, דטריח ליה.

כו. ברש"י ד"ה הכא נמי סתם שוכר בית כשהוא יוצא מחפש כל זיוותיו וכו', שאילו הראשונים שכחוהו וכו'.

כ' המהרש"א קצת מגומגם בפירושו, מי הכריחו למה שפירש סתם שוכר כשהוא יוצא מחפש וכו', דהוה סגי ליה במה שפירש שהאחרונים מצאו מה ששכחו הראשונים, ומה שנמצא השתא דבתרא הוא, דהוי שפיר דומיא דההיא דמייתי משוקי ירושלים. ובמהר"ם ש"ף כ' לבאר דר"ל סתם שוכר בית מחפש כל זיוותיו וכו' והוי כשוקי ירושלים העשוין להתכבד, ונימא האחרונים ודאי חפשו, ושכחו זאת דרך מקרה בבית בגלוי אחר החיפוש, דאילו הראשונים שכחוהו, ר"ל אחר החיפוש, כבר מצאוהו האחרונים שודאי היה ראו [ר"ל היו רואים] בבואם לבית לדור שם, אלא ודאי האחרונים שכחוהו. ובעי תרי טעמי, דאילו בחיפוש לחוד, א"כ גם האחרון חיפש כמו הראשון, ובשכח לחוד, מ"מ נחוש דלמא אבד הראשון, לזה אמר חיפש.

וז"ל ח"י הריטב"א החדשים, פירוש לפירושו, דאע"ג דכיבוד איכא, לא מהני כיבוד לומר הא ודאי כיון שנתכבד לא נשאר בו כלום, דא"כ כיון שגם האחרו כיבד, היאך נאמר שזה היה של השוכר האחרון, והלא הוא ג"כ כיבד ולא שכח כלום, ואם תאמר שמא לא כיבד יפה, גם הראשונים יש לן לומר שמא לא כבדו יפה ושכחו, אלא הכיבוד מועיל לעשות מה שלפניו מיעוטא וכמילתא דלא שכיחא, והוי דבתריה רובא, וכדאמרינן בשוקי ירושלים שהן עשויים להתכבד בכל יום, דהו"ל דמקמי כיבוד כמיעוטא ודבתר כיבוד כרובא, וה"ל כל השוכרים הראשונים כולם מתבטלים כל אחד בשל הבא אחריו כמיעוט ברוב, אבל באחרון שאין אחריו כלום, אין ביטול, ועכ"פ שלו הוא ושכחו ולא מצאו בכיבוד, וכן דכן לא מייאש מיניה.

כו. בתוד"ה דשתיק. וא"ת וליקני ליה חצרו וכו', וי"ל דאין חצר קונה וכו'.

והרמב"ם [בפ"ט מה"ל גזלה ואבידה ה"ח] תירץ וז"ל, מפני שאינה ידועה לו ולא לאחרים, והרי זה הממון אבוד ממנו ומכל אדם, ולפיכך הוא של מוצאו, ומה אבידה של אדם אמרה תורה אשר תאבד ממנו ומצאתה וכו' יצאת זו שנפלה לים שאבודה ממנו ומכל אדם, ק"ו למטמון קדמוני שלא היה שלו מעולם והוא אבוד ממנו ומכל אדם, לפיכך הוא של מוצאו. וכו' ע"ז הראב"ד, זהו ק"ו שיש עליו תשובה, אבידה שבים, למי תזכה הם, אבל אבידה שבגל, הגל תזכה לבעליו, וכן כותל ישן. אבל הטעם כאן לפי שאינה חצר המשתמרת, וצריך שיהא בעליו בצדו ויאמר זכתה לי חצרי.

וז"ל הרשב"א, וא"ת ליהוי של בעל הגל דתקני ליה חצירו. תירץ הראב"ד ז"ל דמייירי בכותל וגל שבחורשין שאין לו בעלים, אבל יש לו בעלים אע"ג דשתיק טפי לא, שאני אומר אבותם הצניעו שם ושכחוהו ולא צוו במותם, שאין יאוש מועיל אלא בדבר שיצא מתחת יד הבעלים. ואינו מחוור בעיני, דא"כ כי קתני בכותל חדש מחציו ולחוף שלו מחציו ולפנים של בעה"ב, ליפלו וליתני בדידה, בד"א בכותל שבחורשין, ואם יש לו בעלים, מחציו ולחוף וכו'. ובתוס' תירצו לפי שאין עשוי לימצא וכו'. וגם זה אינו מחוור. והנכון, כי מה שנשאר טמון מן האמוריים, אינו לאותו שהגיע לו הקרקע, כי השלל מתחלק היה לכל ישראל, ואחר שעמדו שם כ"כ, היה הוא כאבוד מכל ישראל, והרי הוא של מוצא. וא"ת תקני לו חצרו עכשיו, [אחר שנתייאשו ישראל, ל' הרא"ש], י"ל משום דחצרו לא עדיפא מיידו, ואילו באה לידו קודם יאוש בעלים, תו לא קניא ליה הואיל ובאיסורא אתא לידה, וכדקיי"ל כאביי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, הילכך חצרו נמי בכה"ג

לא קניא ליה. [ומה שהוצרך להקדים דהשלל של כל ישראל, ולא סגי במש"כ בסו"ד דבאיסורא אתא לידה, אולי מטעם המבואר בחי' המיוחסים להריטב"א, דאי נימא דבעל הכותל זכה בהם, הרי תחילת זכייתו משל העכו"ם, ובהיתרא הוא, דאבידת עכו"ם שריא מיד שנפלה מידו, אבל כיון שזכו כל ישראל, מעתה בעל הכותל אין יכול לזכות, דבאיסורא אתא לידה. ויל"ע].

וכ"כ הרא"ש [בתוספותיו, ובפסקיו ט' ט'], ומסיים בה, וכיון דהראשון לא קנאה, בנו ובן בנו לא קנאה. [אע"פ שלא באה לידו באיסורא]. [ועיין בהגהת הב"ח ע"ד הרא"ש שפי' דכוונתו [במש"כ הרי הוא כאבוד מכל ישראל] כהרמב"ם משום דאבודה ממנו ומכל אדם. וז"ל הרמב"ן, והא דלא זכי בעל כותל, מפני שממון האמורין בחזקת שבטים הוא. ולא בחזקת אותו השבט שנמצא בחלקו. והרמב"ם הספדי פירש מפני שהיא אבודה ממנו ומכל אדם וכו'. ומשמע דתרי טעמי נינהו].

והמרדכי [בסי' רנ"ט, וכ"כ הגה"א, וציינו הגר"א בהגהותיו כאן] כ' בשם ראב"ה, דכיון דאינו דבר ההוה כשאר המציאות וכו', לא זכה בו, כי כשקנאו לא העלה על לב לקנות המטמון, הלכך לא זכה, דלא זכה אלא בדבר שירצה לקנות וכו'. עוד כ' בשם רבינו ברוך, דלא אמרינן חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אלא הפקר גמור, אבל לא אבידה אפי' היכא דאיכא יאוש, כיון דאילו הוה ידע ליה לא היה מפקירו. [והו"ד בסמ"ע ט' ר"ס סק"ב, ועיי"ש בנתיב"מ ובהגרע"א ש' דיחידאה הוא].

ובחי' המיוחסים להריטב"א כ' בשם הב"ה, דכי אמרינן חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו, הני מילי שנפלה מציאה וכו', א"נ בבאה לו בחצרו וכו', אבל הכא בחורין שלו לא באו החפצים מאליהן ולא נפלו שם, אלא הונחו שם מדעת, וכה"ג לא אר"י בר חנינא חצרו קונה לו שלא מדעתו.

כו. בתוד"ה לעולם. ואין לתלות דמן המוכרין נפלו וכו', דאזלינן בתר לוקחין דהו רובא.

וכ"כ בחי' המיוחסים להריטב"א, וכ' עוד, א"נ דמוכר כיון דלא הוי אלא שומר אחד, שומר יפה יפה, ומעולם לא נפלו מידו, אבל לוקחין דהו הרבה, אינם רזיזים כולם לשמור מעותם, ומיינייהו נפול ומעשר נינהו. א"נ שמוצאין בצרורה, ואי מן המוכר נפלו לא היו בצרורה, ודרך המוכר לערב מעותיו יחד. ועין במאירי שהביא האי שינויא בתרא, וכ' ע"ז, ואין צורך בכך, שמי"מ אף במפוזרים מחמירין בה מן הספק, וכ"כ רש"י בפסחים [ז]. דאע"ג דאיכא למימר מיד המוכר נפל ומעות חולין הן, ספק איסורא לחומרא. ובתוס' שם הקשו ע"ז, דסמוך מיעוטא דחולין דשאר מעות שביד הלוקח לפלגא דמוכר והו"ל רובא להיתר, ומסקו כתוס' דהכא.

ובתור"פ בפסחים [ז]. הקשה ע"ז, הא הוי דבר שיש לו מתירין בפדיון, וא"כ לא הו"ל למיזל בתר רובא, וי"ל דלא דמי, דהא דאמרינן [ביצה ג:]: דדבר שיש לו מתירין אפי' באלף לא בטיל, היינו דוקא באיתחזק איסור או נתערב ואנו רוצים לבטלו ואז אמרינן אפי' באלף לא בטיל, אבל הכא דיש לתלות לאיסור ולהיתר, ודאי אזלינן בתר הרוב.

כו: אי נקיטנא להאי אמר לא שקלתיה.

כ' הפנ"י, הא דלא קאמר אי נקיטנא להא[ן] אמר לאו דידך היא אלא דחברך, דאפשר שחבירו יודה לו שלא נפל ממנו כלום, ועוד דמילתא דפסיקא נקט, דאפי' בדבר שיש בו סימן, אפ"ה מייאש מהאי טעמא דאמר לא שקלתיה.

כו: ראה סלע שנפלה וכו', נטלה לפני יאוש וכו'.

ופירש"י שלא שהה כדי למשמש זה בכיסו. והקשה בתור"פ, דהא לא משתמיט תלמודא בשום דוכתא לומר דמעוה לא מייאש מיד שנפלו מן הבעלים, אלא ודאי מייאש. לכן נראה למורי הר"ר פרץ שיחי' דמייירי בדבר שיש בו סימן, כגון סלע צרור שיש בו סימן, ולפני יאוש ר"ל קודם דשמעינן דאמר וי לחסרון כיס.

והרמב"ן והריטב"א הקשו עוד לפירש"י, דהא רבא אית ליה יאוש שלא מדעת הוי יאוש, והיכי משכח"ל לפני יאוש. וכ' דלרש"י גרסינן הכא רבה ולא רבא. והגרע"א תמה על קושיתם, דהא ודאי מודה רבא להך סברא

דכשעומד ליאוש הוי יאוש, אבל עכ"פ בעינין שעה שעומדת ליאוש עכשיו אילו ידע, אבל אם בעת זו עדיין אילו ידעו הבעלים לא היו מתייאשים, דסבר שיכול לרדוף אחריה, אלא שאינם יודעים שעתידיים להתייאש כיון שאין יודעים לאחר זה [אצ"ל לאחר זמן], ואילו לאחר זמן לא תהיה היכולת בידם לרדפה, בודאי גם רבא מודה דעדיין הוא ברשות בעלים, כיון שעכשיו עדיין אין שעה דראוי להתייאש כיון דמצו למירדף בתרה, וזה פשוט וברור, וא"כ הכא נמי כיון שנטלה מיד שנפלה, ואילו היו הבעלים יודעים מהנפילה היו מגביהים אותה ולא מתייאשים ממנה, אינה עומדת ליאוש, וחשיב ברשות בעלים, ולרבא נמי באיסורא אתי לידיה.

כו: האי מאן דחזי דנפל זוזי מחבריה בי חלתא וכו'.

כ' בחי' הריטב"א החדשים, פירוש דוקא נקט זוזא בחלתא מפני שנאבד ולא נמצא הוא ולא סגי דלא מייאש, משא"כ במנא בחלתא דמשתכח, [נ"א, משא"כ בשאר מטבע גדול כגון סלע ודכוותיה דמשתכח], [א"ה, הרמב"ם הזכיר דינר, ובקיצור פסקי הרא"ש כ' סלע, והשו"ע כ' מטבע סתם], וכל כמה דמהדר בתריה לא מייאש, וה"ה נמי בזוזא בארעא דעלמא דלאו חלתא דמשתכח, וכל היכא דמהדר בתרה לא מייאש, ומאן דשקיל ליה, באיסורא אתא לידיה וחייב להחזירו, ואע"פ שנתיאש לבסוף. רבינו ז"ל.

כו: ברש"י ד"ה עובר. לא תגזול לא שייך אלא בשעת נטילה וכו'.

כ' בתוס' הרא"ש, וא"ת מאי שנא מכובש שכר שכיר דאית ביה משום לא תגזול כדמוכח בריש איזהו נשך [לקמן סא.], אע"ג דלא בא אותו ממון לידו באיסור, וה"ה הכא, אע"ג דמתחילה נטל ע"מ להחזירה. וי"ל דשאני הכא שכבר נתייאש.

כו: בתוד"ה שנפל. ומה שפירש נמי שישביענו שבועת היסת, קשה וכו' ישביענו בטענת ספק. ומיהו י"ל דטוען ברי וכו'.

וז"ל חי' המיוחסים להריטב"א. מימר אמר וכו', וגריס ר"ח ומשבעינן ליה, ואע"ג דאין נשבעין על טענת שמא, אבל בשמא שיש רגלים לדבר דהכי הוא כדאמר תובע, משבעינן ליה, כגון הכא דאמר לו בטענת בריא את שקלת ומשבעינן ליה. [יעו"ש דמייתי ראייה לזה מסוגיא דקידושין [מג]: לפי' הרי"ף שם, אבל לפירוש"י שם ליכא ראייה]. ומסיק וז"ל, והכא מצינן לפרושי הכי, מימר אמר כלומר הוא חושב בלבו שיכול להשביעו לפי שאינו יודע העיקר, אבל ודאי ב"ד לא רצו להשביעו, וכיון שכן מהני דאכתי לא מייאש ומקמי יאוש אתא לידיה באיסורא, דהוי כדבר שיש בו סימן, דאע"ג דידע לא מייאש. [א"ה, לכא' סופו להתייאש כשיודיעוהו הדין שאינו יוכל להשביעו, וא"כ ליהוי כדבר שאין בו סימן, ויהא יאוש מהשתא לרבא].

כו: בתוד"ה מתנה. וא"ת והלא לאו דלא תגזול מקרי ניתק לעשה וכו', גם השב תשיבם למה לא תיקן.

כ' בעה"מ, שמעתי מפי ה"ר משולם ברבי בפירוק קושיא זו, כגון שהחזירה שלא לדעת ואבדה ברשות הבעלים, דמהשבת אבידה איפטר ליה, ומהשבת גזילה לא איפטר, כדרי' אלעזר דאמר [לקמן לא]. הכל צריכין דעת בעלים חוץ מהשבת אבידה שהתורה רבתה בו השבות הרבה.

והרמב"ן במלחמות השיג ע"ז, דאם היה צריך להשבת אבידה, אין זו מתנה בעלמא, ואם הרב סובר שאינו צריך השבה לאיסור אבידה אלא לדין גזילה ולא קיימו עדיין, הדבר קשה ואינו מתקבל, וכי לא היה לו לגאון [רב יהודאי ז"ל, דאיהו מפרש דמתנה בעלמא הוא דקא יחיב] לומר שאם החזיר קיים עשה שבגזילה ולא קיים בהשבת אבידה כלום וכו', ועוד דבגזילה נמי שלא לדעת השבה היא כמו שהוכחנו בפ' הגוזל וכו'.

והכי הוא סברא דגאון ז"ל, דגזילה ואבידה היא זו, ואבידה נקנית ביאוש היכא שלא נטלה, וגזילה אינה נקנית ביאוש מדאורייתא לעולם, ואת"ל נקנית, דמים מיהא משלם, וזו כיון שנטלה לגזולה ולא להשיבה, הרי היא כמונחת בקרקע, ונקנית ביאוש מטעם אבידה, דבשלמא היכא שנטלה בתורת אבידה ולא ע"מ לגזולה קודם יאוש, א"א לקנותה ביאוש, מפני שידו כיד הבעלים, ושומר שכר שלהם הוא, הלכך לעולם אינה נקנית ביאוש הואיל וישנה ברשות הבעלים, אבל בזו שע"מ לגזולה נטלה, הרי

היא לבעלים כמונחת בקרקע, ונקנית ביאוש לגמרי כדן מוצא מציאה לאחר יאוש, ואינו חייב לשלם דמים כלל כדי לקיים והשיב את הגזילה, שהרי נקנית לו לגמרי ביאוש מטעם אבידה, הלכך אע"פ שהחזירה עובר בכולן.

וז"ל תוס' הרא"ש, מתנה בעלמא וכו', אלאו דלא תגזול לא קאי, דבפ' שלוח הקן חשיב ליה לאו הניתק לעשה, ואפי' אכלה או נשרפה ומשלם דמים, תיקן הלאו וקיים עשה דוהשיב את הגזילה, ועשה דהשב תשיבם מסתבר נמי דקיים, ולא קאי אלא דלא תוכל להתעלם. ומיהו איכא למימר דעשה דהשב תשיבם נמי לא קיים מאחר שהמתין לאחר יאוש, דהשב תשיבם משמע לאלתר קודם יאוש אם הוא יכול. א"נ השב תשיבם משמע שישביב לו אבידתו, וזו אינה חשובה אבידתו, כין שנתיאש ויצא מרשותו.

כו: מצא בחנות הרי אלו שלו.

הקשה הרשב"א, תקני ליה חצירו לבעל החנות, [ועיין לעיל כו. בתוד"ה דשתיך מש"כ בה]. איכא למימר משום דהויא חצר שאינה משתמרת, ואע"ג דהוא עומד בצדה, דצריך הוא לומר תזכה לי שדי וכו'. ולפי מה שכתבתי אני [לעיל יא. בד"ה ואמר] שאינו צריך לומר זכתה לי שדי, שאני הכא דהוא רשות הרבים, שהחנוני רוצה הוא בכניסת הרבים שיקנו ממנו, והרי היא כרה"ר.

וז"ל תוס' הרא"ש, הקשה רבנו מאיר ותקני ליה חצרו. ותירץ דהא דאמרינן חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו, ה"מ היכא דאי הוה ידע דאיתיה בחצרו סמכא דעתיה, אבל הכא כיון דרבים נכנסים שם, לא סמכא דעתיה לקנות דבר שלא זכה בו עדיין, ואפי' איתיה בחנות לא מהני עומד בצד חצרו אלא כי מצי לשמור ויכול לעכב שלא יטלוהו אחרים, אבל הכא כיון דלא ידע דאיתיה שם ורבים מצוים שם, לא קניא ליה חצרו.

כו: אפי' מונחין ע"ג שולחן.

הרשב"א גרס אפי' צוררין ומונחין ע"ג שולחן [כג' תוס'], וכו' וז"ל, פי' הראב"ד ז"ל, דדוקא נקט צוררין, לפי שאין דרך השולחני להניח מעות צוררין ע"ג השולחן אלא מותרין להתנאות בהן, והלכך הרי הן שלו, אבל מותרין הרי הן של חנוני. ואינו מחזור בעיני, דא"כ הו"ל א"ר אלעזר אם צוררין אפי' מונחין ע"ג השולחן, אבל השתא משמע ד"אפילו" אצוררין קאי וכו', אלא צוררין לרבותא נקטיה ולא מבטיא מותרין, וטעמא משום דכיון דמחליפין ע"ג השולחן, זה מניח וזה מניח, אין השולחני מניח שם מעותיו לא צוררין ולא מותרין אלא לפי שעה בשעת חליפין בלבד.

כו: בתוד"ה אפילו צוררין. ומיירי דאיכא רוב עכו"ם מצויין שם וכו', דהלכה כר"ש בן אלעזר בהא.

וכ' ע"ז הרשב"א, ואינו מחזור בעיני, דא"כ לידוק מינה לעיל [כד]. דלא פליגי רבנן עליה ברוב נכרים, וא"ת משום דאיכא לדחויי דהא מני רשב"א, מ"מ הו"ל לאתויה לעיל ולוקמי הא מני רשב"א, כדמייתי התם הנך כולוהו ודחי להו. וי"ל דכיון דחנוני ושולחני דרין שם, יאוש מייאשי בעלים מינייהו, דמימר אמר מכדי חנוני דייר בה ואיהו אשכחה וכיון דלא אכריז דעתו לגזול, ולא מצינא לאוקומיה בדינא, דמישתמיט ואמר אנא לא אשכחתי, אינשי דעיילי ונפקי דילמא חד מינייהו אשכחה. [א"ה, להאי טעמא אם בא חנוני ונתן בה סימן, לכא' חייב להחזיר, דהא איהו לא מייאש, דלא שייך ביה האי טעמא. אא"כ נימא דאחרי שיש להמוצא לתלות שאיבדה חד משאר אינשי [דאינהו רובא], החנוני יודע זה ומתייאש, וכעין מש"כ תוס' לעיל כד. סוד"ה כי קאמר].

כו. מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין וכו'.

כ' הרמב"ן, אשכחן בתוספתא [פ"ב ה"ה] דתניא פחות משהו פרוטה אין חייב להכריז שנא' שלמה, מה שלמה מיוחדת דבר שאין בו שוה פרוטה וכו'. ושמא זהו פירוש שיש לו תובעין, ומאן דנפקא ליה מ"ממצאתה" פליגא אמתני'. [וליה דרשא דנפק'ל משמלה שיש לה תובעין, לכא' תליא בשעת מציאה, דכל שיש בה שוי"פ בשעת מציאה, יש לה תובעין. ויל"ע]. ובחי'

הריטב"א החדשים הביא ג"כ התוספתא, וכ' ע"ז, ואע"ג דבגמ' דילן נפקא מאשר תאבד ומצאתה, ו"ל דאשמלה דכתיב ברישא דקרא סמוכין. [והדרשות בגמ' הוא רק לפרש באיזה שעה בעינן שיהא שוה פרוטה. פי' חסדי דוד להתוספתא].

כז. ולכתוב רחמנא שור דאפי' לגיזת זנבו וכ"ש שה לגיזותיו.

וביאר המאירי וז"ל, השמיענו בפרט השור שאף דבר מועט שבו, והוא גיזת זנבו שהיו גוזזין אותה לעשות כמין כלים של קליעות, חייב להחזיר, ואצ"ל גיזת השנה, ובפיר"ח כ' וז"ל, אם השור שיש לו מור הוא הניחו, שרוב השוורים שעושים מלאכה בהן אין נמסרין לרועה, הזהירה תורה להשיבן, שה לא כ"ש. [ומשמע דהכ"ש הוא בהשור ושה עצמן, ולא בגיזותיהן. וצ"ב].

והקשה הפנ"י, דילמא הא דרבי רחמנא שה לגיזותיו היינו לשבח גיזה שהשביח אחר שנתייאשו הבעלים, וסד"א דנהי דלענין גוף האבידה לא מהני יאוש אחר שכבר הוא ביד המוצא, היינו משום דמעיקרא מיהא באיסורא אתא לידיה כדאמרין בריש פרקין, משא"כ לענין שבח הגיזה הוא דמהני היאוש לענין הגיזה בהשביח אח"כ, דהא בהתיירא אתא לידיה, קמ"ל דאפ"ה חייב להחזיר וכו', דליכא למימר דאפי' למ"ד יאוש כדי לא קנה מודה הכא בשבח אבידה כה"ג דכתיבא דזכה המוצא וכו', דלא לישתמיט שום פוסק לכתוב כן.

כז. אלא אמר רבא וכו' ושה דאבידה לדברי הכל קשיא.

כ' הרשב"א לקמן [בד"ה אבעיא להו], סימנים מובהקים כנקב יש בצד אות פלוני פשיטא דהרי הן כעדים, וא"ת א"כ לוקי שה דאבידה לסימנים מובהקין. לא היא, דאי לסימנין מובהקין, לא צריך קרא, דהרי הן כעדים, ולעדים לא צריך קרא, ואי שה לסימנים, סימנים שאין מובהקין אתא לאשמועינן. ועיין בחי' המיוחסים להריטב"א לקמן, דמשום הך קושיא אית דמפרש דהאבעיא דלקמן בסי' מובהק דוקא אי מהני מדאורייתא או מדרבנן, אבל כשאינו מובהק, פשיטא ליה דמדרבנן הוא. יעו"ש.

כז. חמור דבור לר' יהודה וכו' קשיא.

כ' בתוס' הרא"ש, הקשה ה"ר משה מפונטייז"א, ולימא דחמור אתא למעוטי שטרות. וי"ל דלמאן דלא דיין דינא דגרמי, אפי' הוא עצמו פטור, ולמאן דדיין נמי דינא דגרמי, לא מחייב אלא מדרבנן, כדמוכח בסוף הכונס [סב]. דמיבעיא ליה אם עשו תקנת נגזל במסור או לא, ואי דינא דגרמי דאורייתא, למה לא יעשו תקנה במסור כמו בנגזל.

כז. אלא פרוטה שהוקרה והוזלה וחזרה והוקרה איכא בינייהו.

הקשה הגרע"א, הא מרא דהך שמעתא הוא רבא דס"ל יאוש שלא מדעת הוי יאוש, והכא בשעה שהוזל הוי יאוש בעלים, דהמוצא בזמן ההוא יחזיק לעצמו, ואף דלא ידע שנשאר מונח עד שהוזל, ואולי כבר נמצא בעת היוקר, הא מ"מ אנו דנין בשעה שהוזל אילו הוי ידע שאבידתו עדיין לא נמצאת היה מתייאש. וביותר קשה למאי דאמרין מעיקרא אלא פרוטה שהוקרה איכא בינייהו, א"כ הא דכיון דנאבד ממנו בשעת הזול הוי יאוש מדעת. ואפשר לדחוק דמייירי בדברים שאינם חשובים ויש לחוש דלא נודע לבעלים עד שהוקר, אבל מ"מ לרבא דהוא מרא דשמעתא קשה.

כז. אבעיא להו סימנין דאורייתא או דרבנן.

עיין בפנ"י שביאר שני דרכים בזה, דמתחילה כ' דמספק"ל משום דאיכא למימר שמא יש עוד אחר שנמצאו בו אותם סימנים עצמם, [ושו"ט בזה באורך], ובסוד"כ כ' לפרש דהא דמספקא לן, לאו משום הך חששא לחוד דשמא איתרמי סימנים כסימנים, אלא דמספק"ל נמי אי סמוכין אסימנים מדאורייתא ולא חיישינן לרמאי שכבר הכיר בסימנין או לא. יעו"ש. וע"ע מש"כ בזה הקצוה"ח [סי' רנ"ט סק"ב] ובקה"י [סי' כ"ט].

כז. ברש"י ד"ה אפקורי למי שטרך בו.

הקשה הרש"ש, הן הפקר לא מקרי עד שיופקר לכל כדלקמן [ל:], ומדוע לא פירש כפשוטו. ואולי לשון הפקר דכאן אשיגרת לישן הוא, והכוונה

מתנה או מחילה כלשון התוס' לקמן [סח: בד"ה הא איכא], ועי"ש ותראה מה דחקו לפרש כן. או כיון דמפקר לכל מי שיטרח, הו"ל כהפקר לכל. [וצ"ב לפו"ר, דהא לכאו' אינו יכול להפקיר קודם שבאו הגללים לעולם, ומשבאו לעולם, כבר נתברר מי המוצא שטורח באבידתו, וה"ז כמפקיר להדיא לפלוני לבדו].

כז. בתוד"ה מה שמלה. וי"ל וכו' דעי"ש שיש בו סימן ימצא עדים וכו'.

והרמב"ן לקמן [בד"ה איבעיא להו] כ', דאפי' אי סימנים לאו דאורייתא, מ"מ אבידה שיש בה סימנים אסורה מן התורה, שמא יש לבעלים בו סימן מובהק, [ומשמע שר"ל דאפי' אין המוצא רואה בה סימן מובהק רק סימן בינוני, אפ"ה אית לן למיחש לסימן מובהק שיועד בו הבעלים ואינו מתייאש, משא"כ כשאין בה סימן כלל. ויל"ע], ובסימן מובהק מדאורייתא ודאי מהדרינן כדמהדרינן ביה גיטא וכו'. ועוד יש לתרץ וכו' [כתוס'].

כז. בתוד"ה מה שמלה. וגם המוצא לא יוציא השמלה להראותה לכל אדם אלא למי שיתן בה סימנים.

וז"ל חי' הריטב"א החדשים לקמן [כז: בד"ה תני], וי"א דהא דמהדרינן בעדים, כגון שראו העדים האבידה מאליהם בידו והכירוה שהיא אותה שמלה שהיתה קודם לכן בחזקת שלו, ולמכירה לא חיישינן, אבל לא ראוה בידו מאליהם, אין לו להוציאה לפניהם שיכירוה אם היא שלו, ויכול לומר כדי לא מפיקנא לה, [א"ה, עיין ב"ב מו.], דחיישינן דילמא אתו לאיערומי שיראו אותה כדי שיראו בה סימן מובהק ויאמרו אותו סימן מובהק לאיניש דעלמא. ודעת מורינו בשם רבו דהני מילי כשאין הלה בא בבריא ואינו נותן סימנין, אבל אם הוא נותן סימנין דרבנן, ודאי מפקינן לעדים דליחזנה, ולא חיישינן להכי.

כז. בתוד"ה לגיזת זנבו. וא"ת אם יש בה שוה פרוטה וכו', וי"ל דאיצטריך שחייב לגוזזה וכו'.

וז"ל חי' הריטב"א החדשים, פי' דאע"ג דלית ביה שוה פרוטה חייב להחזיר, כיון דעיקר האבידה יש בה שוה פרוטה, דאילו לגיזת זנבו שיש בה שוה פרוטה לא איצטריך קרא. ואפשר דאפי' להא איצטריך, דלא תימה אפקורי מפקיר לה לגביה כיון דטרח בגיזתו כדי שיחזור ויגדל, כנ"ל. ובתוס' יש מי שהוקשה לו דאם יש בה שוה פרוטה פשיטא, ואם אין בה שוה פרוטה למה יחזיר, ותירצו דקרא לא אתא אלא לחייבו שיטרח בגיזותיה כדי שיחזור ויגדל, דלא תימא שאינו חייב להתעסק בשבח מציאה. ואין זה הפירוש נכון.

כז. ת"ש חמור בסימני אוקף.

כ' המהר"ם שי"ף [ע"ד תוס' כאן], ואפ"ל דאי סימנים דרבנן, לא תקנו כולי האי להחזיר אף בסימני אוקף וכו', ולפ"ז הו"מ למימר נפק"מ אי סימנים דרבנן וכו', להחזיר בעדי אוקף דוקא. ואפ"ל דגם פירוש הברייתא הוא, חמור דקרא להחזיר בסימני אוקף, [ופשיט שפיר בפשיטות דסימנים דאורייתא].

כז. ת"ש והיה עמך וכו', לא בעדים.

ופירש"י שיביא עדים שהיא שלו. וכ' ע"ז הרשב"א, איכא למידק א"כ קרא למאי איצטריך, אי לאשמועינן דמחזירין בעדים פשיטא, ואי לאשמועינן דאפי' בסימנים לא נהדר, נשתוק קרא מיניה ואנא ידענא, דמנא תיתי. וי"ל דסברא הוא דנהדר בסימנים, ולהכי אצטריך קרא דלא נהדר אלא בעדים. ור"ח ז"ל פירש בעדים שיביא ראייה שהוא צורבא מרבנן ונחזיר לו בטביעות עינא. עכ"ל הרשב"א.

ובעה"מ פי' כפיר"ח, והראב"ד בהשגותיו להרי"ף הקשה ע"ז, דאטו כל דלא הוי צורבא מרבנן רמאה הוא, והיה לו לומר עד שתדרוש את אחיך אם תלמיד חכם הוא אם לאו. [א"ה, לפימש"כ תוס' לעיל [יט. בד"ה אבל] דעם הארץ אית ליה נמי טביעות עינא, אלא דלא מהימן, לכאו' יש לפרש דהכי קאמר, דרשהו אם רמאי הוא בדבר זה שאומר שמכירו בטביעות עינא שהוא שלן]. והרמב"ן בחידושי ובמלחמותיו מסיק דעדים דקאמר היינו עדים

שהיא שלו, כגון עדי אריגה או עדי מקח, שלא תאמר עדי נפילה בעיני, שזמא מכרה לאחר וממנו נפל.

כז: כליו דחיישין לשאלה.

כ' הרמב"ן, והו' יודע דהני מילי ממשאיל לשואל, דחיישין דילמא ידע להו לסימנין, אבל לשואל לא חיישין, דאי לא תימא הכי, אבדתא היכי מהדרין, ליחוש שזמא שאלו וידע סימניו, אלא ודאי לשואל לא חיישין, שאם שאלו לשעה לא כיון לה סימניו, אבל למשאיל שהוא שלו חיישין, ולפיכך קשיא להו בגמ' חמור בסימני אוכף או בעדי אוכף. ומיהו תמיה לי, ליחוש למכירה שזמא מכרו וידע סימניו, והיכי מהדרין לעולם אבידה בסימנים, ואיכא למימר דכיון דשלו היתה, בחזקתו עומדת ואין אתה רשאי להוציאה מרשותו משום חשש בעלמא, דאי לא תימא הכי לא יחזיר אלא בעדי נפילה וכו'.

ונראה לי דהיינו טעמא דלא חיישין לשואל ולא למכירה, משום שאם שאלו, מנין הוא יודע שאבד מן המשאיל, וכן המוכר מנין הוא יודע שאבד מן הלוקח שהוא אומר חפץ פלוני הוא, לפיכך אין חוששין לא לשואל ולא למוכר, ואע"פ שאין מחזירין באומר האבידה [כדתנן לקמן כח:], משום דחיישין שזמא הוא אבד את שלו וזו של אחר היא [א"ה, עיין לעיל כב: בתוד"ה אי דליכא], אבל משאיל חיישין לעולם שאם אבדו השואל, המשאיל הוא יודע, שהרי הוא חייב להחזירו לו, וכשאבד ממנו טוען ואומר לו שאבד ממנו, וחייב נמי לישבע שאבד ואינה ברשותו [כדלקמן לד:], ומשום הא טעמא חיישין למשאיל. עכ"ד הרמב"ן [בקיצור]. ועיין בחי' המיוחסים להריטב"א שכו' וז"ל, דאע"ג שלשאר אבידה לא חיישין לרמאות דשאלה, דכיון דעבדין הכרזה ולא אתי, לא הטריחוהו יותר מדאי.

כז: אמרי כיס וארנקי וטבעת לא מושלי אינשי.

כ' הגרע"א, בב"י בתשובה כתב דלמ"ד סימנים לאו דאורייתא, כיון דבעי סימן ברור ומובהק יותר, גם בכלים אלו דלא שכיח להשאיל חיישין לשאלה. עיי"ש. וכבר תמהו האחרונים, דא"כ ישאר הקושיא להך מ"ד חמור בסימני אוכף היכי מהדרין, הא לדידיה בכל מילי חיישין לשאלה. ובאמת לולי דברי הב"י היה אפשר לדון ולחלק, דהכא ביש עדי אוכף, כיון דהוי ברור גמור דאוכף שלו, לא חיישין לחשש רחוק דהשאיל אוכף דלא משאלי, אבל ע"י סימן מובהק דאוכף, אף דסימן מובהק מהני, מ"מ יש חשש מיעוט דמיעוטא דמזדמן שנים בשוה בסימן מובהק, דהא חזינן דסימנים מובהקים ועדים ינתן לעדים, וא"כ י"ל דע"י שני חששות דשזמא איתרמי סימן מובהק כזה ושזמא השאיל לאחר, עי"ז לא מיקרי מובהק.

כז: אלא ניחא ליה לבעל אבידה למיהב סימנין ולמשקליה.

כ' בחי' הריטב"א החדשים, פירוש אף לבעל אבידה נמי ניחא ליה כמו למוצא דניהדרוה בסימנים, דודאי אף ניחותא דמוצא אבידה בעיני, כי היאך נוציאנה מרשותו שלא כרצונו, אם הדין נותן שתהא שלו כי אין לבעלים סימן מובהק ולא עדים. מפי רבינו. [ואע"ג דמייתי לעיל במתני' פי' ר"ת, דאפי' אי סימנין לאו דאורייתא, מ"מ אינו מתיישב מדבר שיש בו סימן, דע"י הסימן ימצא עדים, [ולא פליג עליה התם בסברא, רק בביאור הא דתנן יש לה תובעין], אולי כוונתו הכא דאין זה ודאי, דשזמא לית ליה עדים ונתיישב, דהמוצא חייב להכריז מספק, מ"מ אי קמי שמיא גליא דלית ליה עדים ונתיישב, כבר זכה המוצא, ומעתה אין לנו לתקן שיחזיר בסימנין מספק, מאחר שהוא מוחזק, אי לאו דניחא ליה למוצא. ועצ"ב].

כז: בתוד"ה ת"ש חמור. ברייתא היא.

כ' המהרש"ל, פירוש דאי לאו ברייתא, היכי בעי למיפשט מרבא, דמנא לן לרבא גופיה לאוקמיה בסימני אוכף, לוקמיה בעדי אוכף. ובחכמת מנוח כ', כלומר לא מילתיה דרבא, דהא רבא תרתי קאמר, עדי אוכף וסימני אוכף, משום דמסופק הוא כמו שפי' התוס' לעיל.

כז: בתוד"ה וניחוש. וא"ת ולוכח מהכא דסימנין דאורייתא וכו'.

ובחי' המיוחסים להריטב"א כ', וי"ל דהכא מיירי שעדים מכירים בטביעות עין שהכיס שלו, ולא ע"י סימני הכיס, אבל לעיל שהיו מעידין על כליו, לא היו מכירין שהן כליו בבירור. תוס'. ואית דמתרצי דשאני הכא כיון דממונא מהדרין ליה בסימנין מובהקין והיינו הכיס או הארנקי, והגט קשור באותו כיס או באותו ארנקי, מיגו דמהדרין ליה האי מהדרין ליה האי. וצ"ע ולא נהירא. וי"ל דמיירי בסימן מובהק דאית ליה באותו כיס או באותו טבעת לחד פירושא. [א"ה, לכאו' כוונתו לפלוגתא דרבוותא שהביא לעיל [כז: בד"ה איבעיא להו] אי מיירי האיבעיא בסימן מובהק, או בסימן שאינו מובהק הוא דמספק"ל, אבל בסימן מובהק ודאי מדאורייתא הוא].

כז: בתוד"ה כיס. וי"ל בלהי במה אשה אמרינן כל דבר שיש בו משום רפואה וכו'.

כ' מהרצ"ח, דבריהם תמוהים, דמאי רפואה שייך כאן. ואולם ע"פ דברי הרמב"ם במורה [פל"ז לשלישין] שכל דבר שהוציא אותו הנסיון, אין בו משום דרכי אמורי, ופירש הא דאמרינן [בחולין] [שבת סז:]. בשלמא טוענו באבנים [לאילן שמשיר פירותיו] כי היכי דליכחוש חיליה, וגוזר אותו עיון הטבעי, אבל סוקרו בסיקרא [מאי רפואה קעביד], כיון שאין כאן סיבה ע"פ השכל, שוב יש בו דרכי אמורי. ותירצו כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי אמורי, היינו כיון שהוציא אותו הנסיון, דהרי שם באילן המשיר פירותיו אין כאן רפואה. ועצ"ב איזה סיבה ע"פ השכל איכא הכא שלא להשאיל כיסו.